

ΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ νέα

ΒΡΕΙΤΕ ΜΑΣ:

Ακαδημίας 95, (3ος Όροφος)
Τ.Κ. 106 77 ΑΘΗΝΑ

210 3236568

psaltesattikis@gmail.com

Ιούνιος - Ιούλιος 2019

Όργανο του Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας
Αττικής "Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο
Δαμασκηνός.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ

Κύριε Πρωθυπουργέ

κάντε το όπως
ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης.

Κύριε Πρωθυπουργέ

ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, ως Πρωθυπουργός της χώρας καταπιάστηκε με ένα ζήτημα που λίγοι γνωρίζουν. Την τακτοποίηση χιλίων (1000) Ιεροσαλτών, οι οποίοι θα προσλαμβάνονταν από το Ελληνικό κράτος με αξιοκρατικό τρόπο.

Συνέχεια σελ. 2

σελ. 4

Κωνσταντίνος Χαρίλ. Καραγκούνης:
«Η Όρθόδοξος Ψαλμωδία
ως ειρηνοποιός δύναμις»

σελ. 10

Ρεδιαδης-Τούμπας Ηλίας:
ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΒΟΥΛΗΣΗ

σελ. 11

Τσώνος Αθανάσιος:
ΨΑΛΤΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

σελ. 14

Δρ. Παράσχος (Πάρης)
Μανιάτης:
ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ
ΤΟΥ ΨΑΛΤΗ

Συνέχεια από σελ. 1

θα εντάσσονταν στο Δημόσιο λογιστικό σύστημα έτσι ώστε να καλυφθεί η εργασιακή τους απασχόληση στους Ιερούς Ναούς που όπως ξέρετε είναι τα μόνα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που λειτουργούν χωρίς διορισμένο από το Δημόσιο προσωπικό. Δυστυχώς η βραχύβια εκείνη κυβέρνηση δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει το έργο της.

Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης όντας μεταρρυθμιστής & καινοτόμος το έκανε αυτό μέσα από έναν εκτενή διάλογο με τα Ιεροψαλτικά θεσμικά όργανα, έτσι ώστε παρά την δημοσιοοικονομική στενότητα στο πρόσωπο των ανθρώπων αυτών, να διασωθεί μια τέχνη, δηλαδή η εκκλησιαστική και παραδοσιακή μας μουσική που γεννήθηκαν μέσα σε ένα σαφώς ελληνοκεντρικό πλαίσιο, κουβαλούν πάνω τους μια παράδοση αιώνων και έχουν επηρεάσει όλους τους λαούς των Βαλκανίων και της εγγύς Ανατολής.

Είμαστε μια χώρα που ο πολιτισμός της ακουμπά στην Δύση αλλά και στην Ανατολή. Η μουσική μας παράδοση θεραπεύεται από τους ανθρώπους αυτούς δηλαδή τους Ιεροψάλτες εντός και εκτός του χώρου της Θείας Λατρείας. Έχουμε Όπερα, Κρατικές Ορχήστρες, Συμφωνικές Ορχήστρες αλλά δυστυχώς ποτέ και πουθενά εκτός του οραματιστή Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και του Μιλτιάδη Έβερτ κανείς δεν σκέφθηκε αυτή την επαγγελματική και καλλιτεχνική τάξη.

Μάλλον ήρθε η ώρα !

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η Ορθόδοξος Ψαλμωδία ως ειρηνοποιός δύναμις.....	04
Να υπάρξει βούληση	10
Ψαλτικά ανάλεκτα	11
Η Εκκλησία θα πρέπει να ακούσει αυτούς που την υπηρετούν	12
Η κατά παράδοσιν Συμμετοχή της Χορωδίας του Συνδέσμου στην Θρονική Εορτή της Εκκλησίας της Ελλάδος	13
Το ποίημα του ψάλτη	14
Πανήγυρις Ιερών Ναών, Μάιος 2019	15
Καλπάκια, σειρήνια "αρχοντιλίκια" και άλλες εγγενείς παθήσεις των θεραπόντων της ψαλτικής	16
Δράση θεσμική - Συμμετοχή δημιουργική	16
Επιστολές	17
Συνέντευξη του Προέδρου κ. Ηλία Ρεδιάδη - Τούμπα	22
Νέες εκδόσεις "Ωδείου Φόρμιγξ"	23
Γάμοι	24
Πένθη	25

Συντακτική Επιτροπή
Ηλ. Ρεδιάδης - Τούμπας
Δημ. Τσακμακάς
Βασ. Γεωργίδης
Αθ. Τσώνος

*Τα άρθρα γνώμης δεν λογοκρίνονται

Ετήσια Συνδρομή: 60 ευρώ
65 Δολάρια ΗΠΑ
63 Λίρες Αγγλίας
Τεύχος: 15 ευρώ

Επιμέλεια - Εκτύπωση:

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ
210 5234559
theogi@otenet.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ

Να διατηρηθεί μέχρι.....

Βαθμός Ασφαλείας.....

Αθήνα 3.6.1993 199

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Εθνικ. Διοίκησης:

Αριθ. Πρωτ. Βαθμός Προτεραιότητας

ΤΜΗΜΑ Β:

Φ.031/351/Α1 257

Μητροπόλεως 15
101 85 ΑΘΗΝΑ

Την Ιερά Σύνοδο της
ΠΡΟΣ: Εκκλησίας της Ελλάδος

Ιωάννου Γενναδίου 14
115 21

Πληροφορίες: Ε. ΕΞΟΧΙΔΟΥ
Τηλέφωνα: 32 37 229

Θ Ε Μ Α: Δημιουργία θέσεων ιεροψαλτών.

ΚΟΙΝ: Ομοσπονδία Συλλόγων
Ιεροψαλτών Ελλάδος
Αριστοτέλους 4 (3ος όροφος)
Τ.Κ. 104 32 ΑΘΗΝΑ

Όπως πληροφορηθήκαμε από επιστολή σας προς τον κ. Πρωθυπουργό, η οποία διαβιβάσθηκε στην Υπηρεσία μας λόγω αρμοδιότητας, συνηγορείτε για τη δημιουργία σε πρώτη φάση χιλίων (1000) ιεροψαλτικών θέσεων, επιβαρυνουσών τον Δημόσιο Κρατικό Προϋπολογισμό.

Το Υπουργείο προτίθεται να προχωρήσει στην ικανοποίηση του αιτήματος αυτού. Επειδή όμως οι θέσεις αυτές θα ανήκουν στο Νομικό Πρόσωπο της Εκκλησίας της Ελλάδος, παρακαλούμε να έχουμε τις απόψεις σας αναφορικά με τα ακόλουθα:

- 1) Με ποιά σχέση εργασίας θα διορίζονται.
- 2) Ποιά τα απαιτούμενα προσόντα σχετικά με ηλικία, σπουδές κ.λ.π.
- 3) Ασφάλιση.
- 4) Κατανομή θέσεων, και τρόποι πλήρωσης αυτών.
- 5) Κατάταξη σε μισθολογικές κατηγορίες ανάλογα με τα πτυχία τους.
- 6) Χρόνος υπηρεσίας για συνταξιοδότηση.
- 7) Τρόπος ένταξης των ήδη υπηρετούντων.

και ότι άλλο στοιχείο νομίζετε ότι είναι απαραίτητο να βοηθήσει στην υλοποίηση του αιτήματος αυτού.

Εσωτ. διανομή
Δ/υση Εκκλ/κής Δ/υσης Τμ. Β:

Ο Γεν. Γραμματέας
Θρησκ/των
Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Κωνσταντίνος Χαρίλ. Καραγκούνης

Θεολόγος - Μουσικολόγος

Έπικουρος Καθηγητής Βυζαντινής Έκκλησιαστικής Μουσικής τής Άνωτάτης Έκκλησιαστικής Άκαδημίας Άθηνών
Διευθυντής του Τομέα Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας τής Άκαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου.

«Η Όρθόδοξος Ψαλμωδία ως ειρηνοποιός δύναμις»

Στην ιστορία τής ανθρωπότητας ή ειρήνη υπήρξε πάντοτε αίτημα όλων λαών, έθνών ή κρατών, αλλά, δυστυχώς, αν μετρήσει κανείς τις χρονικές στιγμές ειρήνης στον κόσμο, με απογοήτευση θα διαπιστώσει ότι αυτές είναι έξαιρετικά ελάχιστες. Στην πραγματικότητα, με δεδομένο ότι, όταν στις μισές περιοχές τής γής επικρατεί μιὰ κάποια φαινομενική ειρήνη, στις άλλες μισές μαίνονται οί πόλεμοι, δέν θα ήταν υπερβολή ή ισχυρισμός ότι, παγκόσμια ειρήνη δέν έχει υπάρξει ποτέ στην ιστορία τής ανθρωπότητας, τόσο κατά την πρό Χριστού περίοδο, όσο και τη μετά Χριστόν. Αιτία αυτού του θλιβερού γεγονότος είναι, φυσικά, ή ίδιος ή άνθρωπος. Γιατί; Τί είναι εκείνο πού καθιστά τον άνθρωπο άπάνθρωπο και άδίστακτο φονέα; Μπορεί άραγε ή καλλιέργεια του πολιτισμού να συμβάλει στην ειρήνευση του κόσμου; Αν μπορούσε, γιατί δέν τό πέτυχε τόσους και τόσους αιώνες πολιτισμικής ανάπτυξης; Και αν ή σύνολος πολιτισμός άδυνατεί να επιβάλει την ειρήνη, πώς μία παραδοσιακή μουσική τέχνη, όπως ή Όρθόδοξη Ψαλμωδία, μπορεί να επιτύχει κάτι τέτοιο; Είναι, μήπως, ή δύναμη τής μουσικής από μόνη της ειρηνοποιός δύναμη; Είναι όλα τα είδη μουσικής ικανά να ισχυριστούν ότι έχουν τή δύναμη να έξημερώσουν τον πολεμοχαρή και αίμοσταγή άνθρωπο; Πώς και γιατί μπορεί ή Όρθόδοξη Ψαλμωδία να ισχυρίζεται κάτι τέτοιο; Σε τί διαφέρει αυτή από τις άλλες μουσικές παραδόσεις τής οικουμένης, μάλιστα τις λατρευτικές; Είναι αυτοσκοπός ή μέσον; Είναι ή εργάτης ή τό εργαλείο για την ειρήνη;

*Άδελφοί, Χριστός έστιν ή ειρήνη ήμών,
ή ποιήσας τά άμφότερα εν
και τό μεσότοιχον του φραγμού λύσας, την έξθραν...
(Εφεσίους, 2, 14-15)*

Όρθόδοξη Ψαλμωδία και Ψαλτική Τέχνη

Ό τίτλος τής εισήγησής μου κάνει λόγο για Όρθόδοξη Ψαλμωδία. Επιτρέψτε μου, να προσδιορίσω με συντομία, τί ακριβώς όρίζει ή όρος Ψαλμωδία και μάλιστα Όρθόδοξη.

- Στην κυριολεξία της ή λέξη «Ψαλμωδία» είναι σύνθετη από τις δύο ελληνικές λέξεις «ψαλμός» και «ώδή». Η λέξη «ψαλμός» προέρχεται από τό ρήμα «ψάλλω», τό όποιο στην αρχαία ελληνική είχε την έννοια «ψηλαφώ με τά δάχτυλά μου», «χαϊδεύω τις χορδές ενός μουσικού όργάνου». Από αυτό τό ρήμα προέκυψε ή όνομασία του μουσικού όργάνου «Ψαλτήριον», ένα είδος πολύχορδης άρπας, πού παιζόταν με γυμνά δάχτυλα, χωρίς πληκτρο, γνωστό από τις απεικονίσεις του προφητάνακτος Δαυίδ και βασιλέα του Ισραήλ. Σήμερα, στην Ελλάδα τό αρχαίο Ψαλτήριον ταυτίζεται με τό παραδοσιακό όργανο Κανονάκι, εύρέως διαδεδομένο σε όλους τους μουσικούς πολιτισμούς τής Ανατολικής Μεσογείου. Η λέξη, πάλι, «ώδή» δηλώνει φωνητικό μέλος, άσμα έρμηνευμένο με τή φωνή. Στα ελληνικά έχει και άλλες σημασίες, πού δέν ενδιαφέρουν εδώ. Άρα, ή όρος «Ψαλμωδία» στην Παλαιά Διαθήκη, κατά κυριολεξία, δήλωνε κάποιο μουσικό είδος, θρησκευτικού περιεχομένου, έκτελεσμένο ταυτόχρονα με φωνή και έγχορδα όργανα.

- Στο Χριστιανισμό, όπως όλοι καλά γνωρίζουμε κληροδοτήθηκαν από την ιουδαϊκή λατρευτική παράδοση οί Ψαλμοί ως βιβλίο τής Π.Δ. και πολύ σύντομα απέκτησαν κυρίαρχο ρόλο στη λατρεία τής Έκκλησίας. Έτσι έμεινε σε χρήση και ή όρος «Ψαλμωδία». Όμως, ή πνευματικός χαρακτήρας τής χριστιανικής λατρείας απέκλεισε τή χρήση μουσικών όργάνων, ώστε ή προσευχή και ή άνύμνηση του Άγίου Τριαδικού Θεού να γίνεται αποκλειστικά από τον άνθρωπο, από τό πνεύμα του, τήν καρδιά του και όλο τό σώμα του, χωρίς μεσολάβηση άλλων μουσικών όργάνων, πού είναι ανθρώπινες έπινοήσεις και κατασκευές. Γιατί ή άνθρωπος είναι τό τελιότερο μουσικό όργανο και, μάλιστα, όργανο δημιουργημένο από τον ίδιο τον Κύριο, κατ' εικόνα του Θεού Λόγου. Άρα, πλέον, «Ψαλμωδία» είναι ή άνύμνηση του Άγίου Τριαδικού Θεού και των Άγίων του, αρχικά με μελοποιημένα βιβλικά κείμενα τής Παλαιάς και Καινής Διαθήκης, σταδιακά με τήν ποίηση νέων ύμνων και, τελικά, με όλον τον τεράστιο, άμέτρητο στην κυριολεξία, ύμνογραφικό πλούτο τής Έλληνικής Όρθόδοξης Έκκλησίας.

Άς σημειωθεί εδώ και αυτό στην πατερική άσκητική παράδοση των πρώτων χριστιανικών αιώνων άσκητισμού και άναχωρητισμού, ή όρος «Ψαλμωδία» δήλωνε και τήν άνευ

μέλους στιχολόγηση ψαλμών και λοιπών εὐχῶν ἢ ὕμνων, τὴν ἀνάγνωση, δηλαδή, τοῦ κανόνα τῆς προσωπικῆς προσευχῆς κάθε μοναχοῦ κατ' ἴδιαν, «ἐν τοῖς κελλίοις».

- **Εἰδικότερα**, ὁμως, ἀπὸ τὸν I' αἰῶνα καὶ ἐξῆς, ἡ ραγδαία μελικὴ ἀνάπτυξη τῆς Ψαλμωδίας καὶ ἡ ἀναγωγή της σὲ καλὴ τέχνη (γεγονὸς τὸ ὁποῖο συμβαδίζει μὲ τὴν ἐπινόηση καὶ ὀριστικοποίηση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Σημειογραφίας), εἰσάγει στὸ προσκηνίον τὸν εἰδικότερο ὄρο «Ψαλτικὴ Τέχνη» ἢ καὶ «Παπαδικὴ Τέχνη». Ἡ Ψαλτικὴ, ὡς γνωστὸν, γνώρισε μεγάλη ἀνάπτυξη τόσο κατὰ τὴ Βυζαντινὴ ὅσο καὶ κατὰ τὴ μετα-Βυζαντινὴ περίοδο, μὲ κέντρο τὰ δύο μεγάλα ἐκκλησιαστικὰ κέντρα τῆς Κωνσταντινούπολης καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, γι' αὐτὸ, πολὺ ἀργότερα, ἐπικράτησε ἡ ὀνομασία Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ἢ μόνον Βυζαντινὴ Μουσικὴ, θεωρῶντας δεδομένο ὅτι ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ εἶναι ἡ μουσικὴ τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ, κυρίως, λόγω τῆς γλώσσας τῆς ὀρθόδοξης ὕμνογραφίας.

- Δίνοντας, λοιπόν, ἐδῶ ἕναν πρῶτο ὄρισμὸν γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ψαλμωδία -σπεύδω νὰ δηλώσω ρητὰ, ὅτι στὸ τέλος τῆς εἰσήγησής μου ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς θὰ τροποποιηθεῖ σημαντικὰ-, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε:

Ὁρθόδοξη Ψαλμωδία εἶναι ἡ μουσικὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς -μὰ πὺν ὁ διαφορετικὸς δρόμος τῆς χριστιανικῆς Δύσης δημιούργησε ὄχι μόνον θρησκευτικὴς, ἀλλὰ καὶ πολιτιστικὴς διαφοροποιήσεις, βασισμένη στὴν ἐλληνορθόδοξη πατερικὴ ὕμνογραφικὴ καὶ λατρευτικὴ παράδοση.

Σκέψεις γιὰ τὴν εἰρήνη

Ἐχοντας, κατὰ κάποιον τρόπο, προσδιορίζει τὸ πρῶτο σκέλος τοῦ τίτλου τῆς εἰσηγήσεώς μου, ἔρχομαι τώρα στὸ δεύτερο σκέλος, τὴν εἰρήνη.

- **Τί εἶναι εἰρήνη;** Δὲν εἶμαι καθόλου εἰδικὸς νὰ δώσω ἕναν ὄρισμὸν τῆς ἔννοιας εἰρήνης, ἀλλὰ θὰ πῶ αὐτὸ πὺν νομίζω, πῶς ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα μπορεῖ νὰ συνεννοηθεῖ λέγοντας, ὅτι εἰρήνη εἶναι τὸ «μὴ πόλεμος». Βέβαια, δὲν ὑπεισέρχομαι καθόλου στὶς ἀπόψεις περὶ εἰρήνης τῶν ποικίλων ἀνὰ τὸν κόσμον θρησκευτικῶν, κοινωνικοπολιτικῶν ἢ φιλοσοφικῶν ρευμάτων.

Ἐπάρχει παγκόσμια εἰρήνη; Στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἡ εἰρήνη ὑπῆρξε πάντοτε αἴτημα ὄλων ἢ λαῶν, ἐθνῶν ἢ κρατῶν ἢ κοινωνικῶν ἢ πολιτικῶν ρευμάτων ἢ θρησκευτικῶν ἢ πολιτισμικῶν ομάδων ἢ μεμονομένων προσώπων ἢ ὁμαδικῶν κινημάτων, ὀργανισμῶν καὶ ἄλλων φορέων. Δυστυχῶς, ἀν μετρήσει κανεὶς τὶς χρονικὲς στιγμὲς εἰρήνης στὸν κόσμον, μὲ ἀπογοήτευση θὰ διαπιστώσει ὅτι αὐτὲς εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐλάχιστες. Στὴν πραγματικότητα, μὲ δεδομένο ὅτι, ὅταν στὶς μισὲς περιοχὲς τῆς γῆς ἐπικρατεῖ κάποια φαινομενικὴ εἰρήνη, στὶς ἄλλες μισὲς μαίνονται οἱ πόλεμοι, δὲ θὰ ἦταν ὑπερβολὴ ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι παγκόσμια εἰρήνη δὲν ἔχει ὑπάρξει ποτὲ

στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, τόσο κατὰ τὴν πρὸ Χριστοῦ περίοδο, ὅσο καὶ μετὰ Χριστόν, ὡς τὶς μέρες μας. Ἀναρωτιέται κανεὶς ἄρα τόσο μεγάλες προσδοκίαι καὶ ἀγῶνες γιὰ εἰρήνη, πῶς εἶναι δυνατόν, νὰ ἔχουν τόσο ἀπογοητευτικὰ ἀποτελέσματα;

- **Ἄνθρωπος καὶ εἰρήνη (κατ' ἐρωταπόκρισιν).** Ἄν ἀποφασίσουμε νὰ εἶμαστε εἰλικρινεῖς μεταξύ μας, θὰ πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε, ὅτι αἰτία αὐτοῦ τοῦ θλιβεροῦ γεγονότος εἶναι, φυσικά, ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος μόνος του γίνεται ἀρνητὴς τῆς εἰρήνης.

Πῶς; Εἴτε ὡς μονάδα εἴτε ὡς μέλος ἐνὸς συνόλου, ἀπὸ ὅσα ἤδη ἀνέφερα, ὁ ἄνθρωπος γίνεται αἴτιος τῆς καταστρατήγησης τῆς εἰρήνης, πότε σὲ στενὸ καὶ πότε σὲ εὐρὺ ἐπίπεδο.

Πατί; Ἐδῶ ὁ καθένας μπορεῖ νὰ δώσει δικές του ἐξηγήσεις. Ἐγώ, ὡς θεολόγος, ἀλλὰ, κυρίως, ὡς ὀρθόδοξος πιστός, ἐπιτρέψτε μου, νὰ ὑπενθυμίσω τὴν ἐξήγηση πὺν δίνει ἐπὶ αἰῶνες ἡ ὀρθόδοξη πατερικὴ διδασκαλία καὶ παράδοση: Ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ ὑπηρετεῖ τὴν εἰρήνην, διότι ἀστοχεῖ διαρκῶς στὸ νὰ ἐκπληρῶνει τὸν σκοπὸ τῆς ὑπαρξῆς του στὴ γῆ.

Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ σκοπός; Δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ νὰ καλλιεργηθεῖ ὁ ἄνθρωπος πνευματικά, ὥστε νὰ μετέχει στὴ Βασιλεία τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος ἀστοχεῖ στὸν κύριο αὐτὸ σκοπὸ του, τόσο ἀστοχεῖ στοὺς ἐπιμέρους στόχους του, ἕνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι ἡ ἐδραίωση τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καὶ ἡ μετατροπὴ τοῦ πρόσκαιρου καὶ δανεικοῦ κόσμου στὸν ὁποῖο ζεῖ, σὲ ἐπίγειο παράδεισο.

Μὰ δὲν εἶναι ἔργο τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας αὐτό; Φυσικά.

Λίγες μόνον μέρες πρὶν τὴν μεγάλη ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων, εἶναι πολὺ ἐπίκαιρο τὸ μήνυμα τῶν Ἀγγέλων στοὺς ποιμένες, τὸ βράδυ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως, τὸ ὁποῖο, τελικά, εἶναι καὶ μήνυμα τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας: «Ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.»¹

Ἐχει ἀστοχήσει, λοιπόν, ἡ Ἐκκλησία στὸ ἔργο της ἐπὶ γῆς; Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἀπαντηθεῖ μὲ ἕνα ΝΑΙ ἢ ἕνα ΟΧΙ: Ὅταν ἡ ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία, ἡ λεγόμενη καὶ «στρατευομένη» Ἐκκλησία, ἐπιχειρεῖ μὲ λάθος μέσα νὰ ἐπιτελέσει τὸ σκοπὸ της, τότε καὶ ἡ ἴδια ΝΑΙ ἀστοχεῖ. Ἄς θυμηθοῦμε: Ὅσες φορὲς ὁ Χριστιανισμὸς ἐπέλεξε τὴ βία γιὰ νὰ ἐπιβάλλει τὴ διδασκαλία του, φυσικά, ἀστόχησε. Φέρνουμε ὡς παραδείγματα, γιὰ μὲν τὸ Δυτικὸ Χριστιανισμὸ τὶς Σταυροφορίες, τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση, τὸν «ἐκχριστιανισμὸ» (ἐντὸς εἰσαγωγικῶν) τοῦ Νέου Κόσμου ἢ τὴν Ἀποικιοκρατία, ἀκόμη καὶ τὸ Ἑβραϊκὸ Ὀλοκαύτωμα, γιὰ δὲ τὸν Ἀνατολικὸ Χριστιανισμὸ τὴν ἐπιλογή τῆς ψυχολογικῆς βίας γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ ποιμνίου ἐντὸς τῆς «μάνδρας».

Ἀλλὰ, ὁ Χριστιανισμὸς ἀστοχεῖ καὶ κάθε φορὰ πὺν προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχει τὸ σκοπὸ του μὲ τὸ ἀντίθετο τῆς βίας, τὴν ἐκκοσμίκευση, δηλαδή, μὲ τὴν ταύτισή του μὲ τὸν κόσμον.² Ὅταν ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὴν ἐντύπωση ὅτι ἐφαρμόζει τὸ λόγον

¹ Λουκ., 2, 14.

² Ἡ λέξη «κόσμος» μὲ τὴ θεολογικὴ τῆς ἔννοια, δηλαδή, κοσμικότητα.

του Ἀποστόλου Παύλου «τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω³», συσχηματίζεται μετὸν κόσμον, (δηλαδή, παίρνει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου), ἐξομοιώνεται μετὸν κόσμον ἢ καὶ ἀφομοιώνεται ἀπὸ τὸν κόσμον, τότε, ἀντὶ νὰ σώσει τὸν κόσμον, χάνεται καὶ ἡ ἴδια μαζί μετὸν κόσμον. Εἶναι σαφές, ἐπομένως, γιατί ὁ Χριστιανισμός, στὶς περιπτώσεις ποὺ λειτουργεῖ μετὸν παραπάνω τρόπους, δὲν καταφέρνει νὰ ἐπιτύχει τὸν στόχο του.

Ποῦ ὀφείλεται ἡ ἀστοχία; Σύμφωνα μετὸν ὀρθόδοξον πατέρες, ἡ ἀστοχία ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐμπαθής, ἔχει, δηλαδή, πάθη· τὰ πάθη αὐτὰ εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα, ἀλλὰ ὅλα γεννιοῦνται ἀπὸ τὰ τρία θεμελιώδη πάθη, τὰ ὁποῖα οἱ πατέρες θεωροῦν «ρίζες» καὶ «μητέρες» τῶν παθῶν: Τὴ φιληδονία, τὴ φιλοδοξία καὶ τὴν φιλαργυρία⁴. **Φιληδονία** εἶναι ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ἡδονὴ καὶ τὴν ἄνεση⁵. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότερους πολέμους, ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος, δὲν ἔγινε ἐξαιτίας τῆς φιληδονίας τοῦ Τρῶα Πάρη γιὰ τὴν ὠραία Ἑλληνίδα Ἑλένη; **Φιλοδοξία**, πάλι, εἶναι «τὸ ἀγαπᾶν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν περισπασμόν⁶». Τί περισσότερο ἀπὸ δόξα ζητοῦσε ὁ Μέγας στρατηλάτης Ἀλέξανδρος, ὅταν ἐξεστράτευσε ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ Μακεδονία ἕως τίς ἀπόμακρες ἀσιατικὲς Ἰνδίες; Ἡ δὲ **φιλαργυρία**, ἡ «μητέρα» πολλῶν παθῶν, ἀλλὰ κυριότατα τῆς πλεονεξίας, «ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία⁸, ἡ φιλαργυρία ποὺ αἰῶνες κυβερνᾷ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ καθορίζει τίς τύχες τῶν λαῶν, αὐτὴ δὲν εἶναι στὴν πραγματικότητα ἡ κυρίως αἰτία ὄλων, ἀνεξαιρέτως, τῶν πολέμων τῆς ἱστορίας;

- Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ εἰρήνη (πάλι κατ' ἐρωταπόκρισιν). «Ἀδελφοί, Χριστὸς ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν...»⁹, ἀκοῦμε τὸν Ἀπόστολο Παῦλο νὰ διακηρύσσει στὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολή του καί, ἀμέσως, ὅλες οἱ παραπάνω σκέψεις περὶ εἰρήνης βρίσκονται ὑπὸ αἴρεση.

Ἄραγε, ἀνατρέπονται ἢ ἐπιβεβαιώνονται; Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἐπιβεβαιώνονται. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι «ἡ εἰρήνη ἡμῶν», διότι εἶναι ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς θνητούς, ὁ ὁποῖος πέτυχε ὡς ἄνθρωπος τὸν στόχο του. Ἐκπλήρωσε στὸ ἔπακρο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ Πατρός, νικῶντας τὴ φιληδονία, τὴ φιλοδοξία καὶ τὴ φιλαργυρία στὸ Σαραντάριον ὄρος, τὸ ὄρος τῶν Πειρασμῶν, ὅπου ἀντιμετώπισε τὸ διάβολο καὶ πέτυχε τὴν πρώτη, ἀλλὰ βασικότερη νίκη Του κατ' αὐτοῦ. Ἄρνούμενος

τοὺς τρεῖς πειρασμούς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, δὲν ἀπέρριψε μόνο τὰ τρία γενεσιουργὰ πάθη, ἀλλὰ καὶ ὅλα, συλλήβδην, τὰ πάθη ποὺ γεννῶνται ἀπὸ αὐτά.¹⁰ Ἔτσι, ἔκανε τέλεια ὑπακοὴ στὸν Πατέρα. Μάλιστα, ἔγινε ὑπήκοος μέχρι θανάτου, «θανάτου δὲ Σταυροῦ»¹¹.

Μήπως ὁ Παῦλος σφάλει; Πῶς ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ εἰρήνη, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς εἶπε ξεκάθαρα: «34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. 35 Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· 36 καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.»¹² Φυσικά, δὲ σφάλει ὁ Παῦλος, γιατί τὸ ἓνα δὲν ἀναιρεῖ τὸ ἄλλο. Ἀντίθετα, σὲ αὐτὴ τὴ φαινομενικὴ ἀντίφαση βρίσκειται ἡ ἀπάντηση περὶ εἰρήνης:

Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἴδιος ἡ εἰρήνη. Λίγες μόνο μέρες πρὶν τὴ μεγάλη ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, εἶναι πολὺ ἐπίκαιρο τὸ μήνυμα τῶν Ἀγγέλων στοὺς ποιμένες, τὸ βράδυ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως, τὸ ὁποῖο, τελικά, εἶναι καὶ μήνυμα τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας: «Ἐπὶ γῆς εἰρήνην, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.» Ὅντως, ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἴδιος ἡ εἰρήνη, καὶ αὐτὴν τὴν εἰρήνην, δηλαδή, τὸν Ἐαυτὸ Του, τὴν προσφέρει μετὰ κάθε εὐκαιρία κατὰ τὴν ἐπίγειο δρᾶση Του. Πόσες φορές δὲ χαιρετᾷ τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τὴ φράση «εἰρήνη ὑμῖν»¹³. Στοὺς μαθητὲς Του, ὅμως, τὸ ἀποκαλύπτει ξεκάθαρα λίγο πρὶν τὸ σταυρικὸ Του Πάθος: «Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν.»¹⁴ Ἔτσι, τοὺς κληροδοτεῖ τὴν εἰρήνην Του· τοὺς δίνει τὴ δικὴ Του εἰρήνην. Γιατί, ὁ Χριστὸς δὲν εὐχεται ἀπλὰ τὴν εἰρήνην, ὅπως ὁ κόσμος· προσφέρει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εἰρήνην δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν προσφέρει, ἂν δὲν τὴν ἔχει ὁ ἴδιος. Γιατί, ὁ Χριστὸς δὲν ἔχει ἀπλὰ τὴν εἰρήνην ὡς ἀποτέλεσμα προόδου στὴν ἀρετὴ, ὅπως ἀποκτοῦν τὴν εἰρήνην οἱ Ἅγιοι. Οἱ Ἅγιοι εἶναι ἐτερόφωτοι· ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἴδιος ἡ εἰρήνη· ὄχι προσωποποίηση τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ αὐτὴ καθ' αὐτὴ ἡ Εἰρήνη (τὸ εἰ μετὰ κεφαλαῖο γράμμα).

Πῶς ἐπιτυγχάνεται, ἡ εἰρήνη; Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἡ ἀπάντηση εἶναι ἓνα ἄλλο ἐρώτημα:

Ποιὰ εἰρήνη; Ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου τῆς ἀνθρωπότητας, ἡ παγκόσμια εἰρήνη; Γιατί, ὁ Χριστὸς δὲ φαίνεται νὰ μιλᾷ γι' αὐτὴ.

³ Στὴν πατερικὴ γραμματεία συναριθμεῖται ἓνα ἔργο γιὰ τίς ἀρετὲς καὶ τὰ πάθη, τὸ ὁποῖο ἀποδίδεται σὲ περισσότερους τοῦ ἐνὸς Πατέρες. Στὴν Ἑλληνικὴ Πατρολογία συμπεριλαμβάνεται στὰ ἔργα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, μετὰ τίτλο, «Τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν, ψυχικῶν καὶ σωματικῶν» - De virtutibus et vitiis» (P. G. 95, 85 - 98.), ὁ ἐκδότης, ὅμως, καὶ μεταφραστὴς τῶν ἀπάντων τοῦ Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Κωνσταντίνος Φραντζολᾶς, τὸ συνεκδίδει ὡς ἔργο τοῦ τελευταίου ὑπὸ τὸν τίτλο «Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Περὶ ἀρετῶν καὶ παθῶν [ψυχικῶν]» - De virtutibus et passionibus» καὶ ὑπότιτλο «Ὁ λόγος οὗτος ὠφέλιμος λίαν, καὶ πάσης σοφίας μεστός». Βλ. Φραντζολᾶς Κων/νος, Γ., Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Ἔργα, τόμ. Ε'; Θεσσαλονίκη: «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας» 1988, σελ. σελ. 392 - 410 καὶ P. G. 105, 392 - 393, ὅπου μόνον τὸ Προοίμιον. Στὰ δύο, λοιπὸν, ἀνωτέρω ἔργα σημειώνεται: «Ρίξει δὲ πάντων τῶν κακῶν, καὶ ὡς ἂν εἶπη τίς πρωταίτια, φιληδονία, φιλοδοξία καὶ φιλαργυρία, ἀφ' ὧν πᾶν κακὸν ἀποτίκτεται.» Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, ὁ.π., Migne P.C. 105, 396 - 397. Φραντζολᾶς, ὁ.π., τόμ. Ε', σελ. 396 - 397.

⁵ «...Ποικίλη τίς ἐστὶ καὶ πολύτροπος ἡ ἐμπαθὴς φιληδονία καὶ πολλὰ αἰ ἀπατώσαι τὴν ψυχὴν ἡδοναί...» Ὁ.π., σελ. 397.

⁶ Ὁ.π., σελ. 397.

⁷ «...Καὶ ἡ ρίζα πάντων τῶν κακῶν καὶ παθῶν φιλαργυρία...» Ὁ.π., σελ. 395.

⁸ Κολοσ., 3, 5.

⁹ Ἐφεσ., 2, 14. Ἡ σχετικὴ ἀποστολικὴ περικοπὴ ἀναγινώσκειται στὴν Ὀρθόδοξη Θεία Λειτουργία κατὰ τὴν ΚΔ' Κυριακὴ τῆς σειρᾶς τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου.

¹⁰ Εἶναι χαρακτηριστικὰ περιγραφικὸς ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν πειρασμῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μῦθος τοῦ Μεγάλου Ἱεροεξεταστῆ, τοῦ Φιόντορ Ντοστογιέφσκι, ἐμβόλιμος μέσα στὸ ἀριστοτεχνικὸν τοῦ ἔργου «Ἀδελφοὶ Καραμάζοφ». Ἐδῶ παραπέμπω στὴν πρόσφατη ἔκδοσιν τοῦ Ἀντώνη Ἰακ. Ἐλευθεριάδη, Φιόντορ Ντοστογιέφσκι, Ὁ ΜΕΓΑΣ ΙΕΡΟΕΞΕΤΑΣΤΗΣ (ἦγουν, περὶ δαιμονολογίας τῆς παπικῆς ἐξουσίας) - Εἰσαγωγή, Μετάφραση, Θεολογικὸς καὶ Φιλολογικὸς Σχολιασμός, ἐκδόσεις «Σύγχρονη Πέννα», Ἀθήνα 2013, σελ. 11. Στὴν ἴδια ἔκδοσιν, διαδραστικὴ ἀνάγνωση τοῦ μύθου ἀπὸ ἐκλεκτοὺς Ἑλληνες Θεολόγους.

¹¹ Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, «σχῆματι εὐρεθείς ὡς ἄνθρωπος ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.» Φιλιππισ., 2, 8.

¹² Ματθ., 10, 34-36.

¹³ Ματθ. 24, 36 Ἰωάν., 20, 19 καὶ 21, 26.

¹⁴ Ἰωάν., 14, 27.

Θεωρητικῶς - τὸ ὑπογραμμίζω, θεωρητικῶς -, ἡ παγκόσμια εἰρήνη εἶναι ἐφικτή, ἀλλὰ μόνο μέσω μίας ὁδοῦ: Ἡ παγκόσμια εἰρήνη θὰ μπορούσε νὰ ἐπιτευχθῆ, μόνον ἐὰν ὅλη ἡ οἰκουμένη γινόταν Χριστοφόρος καὶ Χριστοθήης. Προσοχή· ὄχι χριστιανική, ἀλλὰ Χριστοφόρος καὶ Χριστοθήης. Δηλαδή· ὄχι ἀπλὰ νὰ μεταστραφεῖ ἡ οἰκουμένη στὴ χριστιανική θρησκεία ἢ νὰ ἀναγνωρίσει ἀπλὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ὡς Θεό. Αὐτὸ τὸ κάνουν καὶ οἱ δαίμονες, ἀλλὰ φρίττουν. Χριστοφόρος καὶ Χριστοθήης οἰκουμένη θὰ γινόταν, μόνον ὅταν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ γῆς ἐνοποιοῦμασταν μὲ τὸν Χριστὸ καὶ κουβαλοῦσαμε τὸν Χριστὸ μέσα μας, πάνω μας, καὶ ἀποκτούσαμε τὸ ἦθος τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν εἰρήνη. Τότε, αὐτομάτως, ἡ οἰκουμένη θὰ μετατρεπόταν σὲ ἐπίγειο Παράδεισο καὶ ὁ πόλεμος, ὡς ἀναιρέτης τῆς εἰρήνης, θὰ ἦταν γεγονός ἀκατανόητο. Ἐπειδὴ, ὅμως, κάτι τέτοιο εἶναι οὐτοπία (ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἐπιθυμητό, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐπιτευχθῆ, ἐφόσον ὁ ἀντίδικος διάβολος πασχίζει ἀκατάπαυστα καὶ ἀκούραστα γιὰ τὸ ἀντίθετο), γι' αὐτὸ ὁ Χριστὸς ὁμολόγησε, «οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν», προγυρῶντας, ὅτι ἡ υἱοθέτηση τῶν Λόγων Του, θὰ φέρνει διχασμὸ μὲ ὅσους θὰ ἀκολουθοῦν τὸ Σατανὰ καὶ τοὺς διαβόλους αὐτοῦ.¹⁵

Πὰ ποιὰ εἰρήνη μιλά ὁ Χριστός; Ἐφόσον, λοιπόν, παγκόσμια εἰρήνη, μὲ τὴν ἔννοια «μὴ πόλεμος» δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ ἐπιτευχθῆ, γιὰ ποιὰ εἰρήνη μιλά ὁ Χριστός; Μά, γιὰ τὸν Ἐαυτὸ Του· τὴν ὄντως Εἰρήνη, τὴ μόνη στὴν πραγματικότητα εἰρήνη, ἡ ὁποία ἀποκτᾶται μόνο σὲ προσωπικὸ ἐπίπεδο, ὅταν ὁ ἄνθρωπος γίνεται, ὅπως εἰπώθηκε, Χριστοφόρος, Χριστοθήης. Αὐτὴν τὴν εἰρήνη, τὸν Ἐαυτὸ Του, ὁ Κύριος τὴν ἐφαρμόζει καὶ ἔμπρακτα σὲ ὀλόκληρο τὸν ἐπὶ γῆς βίῳ Του, ὅταν ἀρνεῖται νὰ συγκρουστῆ μὲ τοὺς ὑβριστὲς καὶ συκοφάντες Του.¹⁶ Ἀλλὰ, καὶ σὲ πλέον χαρακτηριστικὲς περιπτώσεις, ὅπως ὅταν θεραπεύει τὸ αὐτὶ τοῦ ὑπηρέτου Μάλχου, πού ἔκοψε ὁ Πέτρος στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ, τὴν νύκτα τῆς προδοσίας,¹⁷ ἀκόμη καὶ ὅταν ἐξηγεῖ στὸν Πιλάτο, ὅτι ἡ Εἰρήνη Του εἶναι, ἀκριβῶς, μιὰ ἀπὸ τίς διαφορὲς τῆς Βασιλείας Του ἀπὸ τίς βασιλείες τῶν θνητῶν ἀρχόντων τῆς γῆς.¹⁸

Πῶς ἐπιτυγχάνεται αὐτὴ ἡ Εἰρήνη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο; Διὰ τῆς ὑπακοῆς. Ὁ μόνος δρόμος γιὰ τὴν κτήση (= ἀπόκτηση) τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ὑπακοή, ἡ μίμηση τῆς ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος, «...σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ.» Ἐξαιτίας δὲ αὐτῆς τῆς ἀπόλυτης ὑπακοῆς «9 ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ

πάν ὄνομα, 10 ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς»¹⁹. Ἀντίστοιχα· οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴν ὑπακοή στὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ πιστεύουμε στὸν Ἅγιο Τριαδικὸ Θεό· μὲ τὴν ὑπακοή ἀποδεχόμεστε τὸ ἦθος τοῦ Χριστοῦ (ἀποφεύγω συνειδητὰ τίς λέξεις Ἐντολές καὶ Νόμος)· χάρη τῆς ὑπακοῆς πασχίζουμε νὰ ἐναρμονιστοῦμε μὲ τὸ ἦθος Του· χάρη στὴν ὑπακοή ἀγιαζόμεστε - **ὁ δὲ ἀγιασμένος ἄνθρωπος εἶναι εἰρηνοποιός** -· καί, τελικά, ἂν σωθοῦμε, θὰ μποῦμε στὴ Βασιλεία Του, ὑπακούοντας στὴ Φωνή Του, «δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου».²⁰ Ἄς μὴ λησμονοῦμε, ὅτι οἱ Μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ ἐστάλησαν ἀπὸ τὸν ἴδιο στὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου μὲ τὴν ὑπόσχεση ὅτι Αὐτὸς (ἡ Εἰρήνη) θὰ εἶναι πάντοτε μαζί τους («Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη... καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος»)²¹. Πολὺ χαρακτηριστικὰ δηλώνεται αὐτὸ στὸ καταληκτικὸ ἀναστάσιμο τροπάριο τοῦ Ὁρθοῦ τῶν Κυριακῶν «Ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήματος καὶ τὰ δεσμὰ διαρρηξας τοῦ Ἄδου, ἔλυσας τὸ κατάκριμα τοῦ θανάτου Κύριε... ἐμφάνισας σεαυτὸν τοῖς Ἀποστόλοις σου, ἐξαπέστειλας αὐτοὺς ἐπὶ τὸ κήρυγμα καὶ δι' αὐτῶν τὴν εἰρήνην παρέσχες τῇ οἰκουμένῃ...»²²

Ποῦ πραγματοποιοῦνται ὅλα αὐτὰ; Βέβαια, προϋπόθεση ὅλων τῶν ἀνωτέρω εἶναι, νὰ εἶναι ἐνταγμένα μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἀλλὰ, λέγοντας Ἐκκλησία δὲν ἐννοῶ τὸν ἀνθρώπινο ὄργανισμὸ διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τίς ἀδυναμίες του οὔτε τίς ἐκτροπὲς βίας ἢ ἐκκοσμίκευσης, γιὰ τίς ὁποῖες ἔγινε λόγος στὴν ἀρχὴ οὔτε τὰ φαινόμενα ἀνθρώπινης ἀστοχίας ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφέρομαι στὴν Ἐκκλησία ὡς «Σῶμα τοῦ Χριστοῦ», πού προϋποθέτει κοινωνία τῶν μελῶν μὲ τὴν Κεφαλὴ, τὸν Χριστὸ καὶ τῶν μελῶν μεταξύ τους μὲ ἀγάπη καὶ εἰρήνη. Κἀτι τέτοιο προάγεται, βέβαια, μόνο μὲ τὴν ἐνσυνείδητη μετοχὴ τῶν πιστῶν στὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ κυρίως, στὸ μέγα μυστήριον τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας. Αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἱστορικὴ Ἐκκλησία (ἐνταγμένη μέσα στὴν ἱστορία), ὅπως γράφει ὁ ἀείμνηστος Ἕλληνας δογματολόγος Νικόλαος Ματσούκας, «ἐργάζεται γιὰ τὴ Βασιλεία (τοῦ Θεοῦ) καὶ εἰσάγει προοδευτικὰ τὰ μέλη της στὸν τελικὸ θρίαμβο... Δὲν ταυτίζεται μὲ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὴν προαναγγέλλει καὶ ἀποτελεῖ τὴ δυνατότητα μετοχῆς σ' αὐτήν.»²³ Ὁ ἴδιος, μάλιστα, τονίζει ὅτι «ἡ Ἐκκλησία παρέχει τὴν εἰκόνα ἐνὸς ὀργανισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὀλοένα καὶ γίνεται,

¹⁵ Ματθ., 10, 34.

¹⁶ «3 ...Καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλὰ, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο.» (Μάρκ., 15, 3). Ὁμοίως στὸ Ματθ., 27, 12 καὶ, φυσικὰ, σὲ πολλὲς ἄλλες περιπτώσεις.

¹⁷ «10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἰλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον καὶ ἀπέκοπεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· ὁ δὲ δὲδωκε μοὶ ὁ Πατήρ, οὐ μὴ πῶς αὐτό; (Ιωάν., 18, 10 -11) «...Καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. 52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεψον σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀποθανοῦνται. 53 Ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν Πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοὶ πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων;» (Ματθ., 26, 51 - 53).

¹⁸ «33 Εἰσηλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; 35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; 36 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἡ Βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπῆρέτα ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ Βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.» (Ιωάν., 18, 33 - 36).

¹⁹ Φιλιππισ., 2, 8-11.

²⁰ Ματθ., 25, 34.

²¹ «18 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. 19 πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, 20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.» Ματθ., 28, 18-19.

²² Βλ. Βαρθολομαῖου Κουτλουμουσιανοῦ, Ὁρολόγιον τὸ Μέγα, ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τυπογραφείου «Ὁ Φοινῖξ» Βενετία 1870, σελ. 73.

²³ Βλ. Ματσούκας, Νικ., «Ἐκκλησία καὶ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ - Ἱστορία καὶ Ἐσχατολογία» στὸν τόμ. Ἐσχατολογία καὶ Ἐκκλησία, ἐκδόσεις «Ἐκδοτικὴ Δημητριάδος» τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, Βόλος 22013, σελ. 71.

αυξάνει και αγωνίζεται για να μεταμορφώσει τον κόσμο... Το Άγ. Πνεύμα διαρκώς οικοδομεί μέσα στην ιστορία το έργο της απολυτρώσεως, παρέχοντας τη δυνατότητα ελεύσεως της Βασιλείας του Θεού, δια της συντριβής του δαιμονικού στοιχείου του κόσμου και δια της μετοχής σε αυτήν. Έτσι, η Έκκλησία δεν είναι κλειστή πολιτεία με απηρτισμένους νόμους και τρόπους ζωής, αλλά αποτελεί ένα μεταμορφωτικό γίγνεσθαι. Γι' αυτό η ζωή της Έκκλησίας δεν αποτελεί ομοίμορφη επανάληψη, αλλά συνεχή και άθρομβη επίτευση του έργου του Άγ. Πνεύματος.»²⁴ Το ζήτημα, λοιπόν, πού πρέπει να μάς απασχολεί, δεν είναι η ούτοπική επιδίωξη μιας δήθεν παγκόσμιας ειρήνης, αλλά η ένταξη όλων στην Έκκλησία, όπως αυτή περιεγράφη παραπάνω, με σκοπό τον περιορισμό του διαβόλου, του έχθρου του Ίησού Χριστού, του έχθρου της Ειρήνης.

Έντάξει, θα πει κανείς' αλλά πού είναι η Ψαλμωδία σε όλα αυτά; Έδώ, τώρα, φθάνει ο λόγος στην Ψαλμωδία, για να κλείσω με αυτό και την όμιλία μου.

Η Όρθόδοξη Ψαλμωδία ως ειρηνοποιός δύναμη
Τι σχέση έχει η Όρθόδοξη Ψαλμωδία με όλα όσα σχολίασα έως τώρα, πού φαινομενικά μοιάζουν άσχετα με το θέμα της εισήγησής μου και του συνεδρίου μας; Και όμως, έχουν αδιάρρηκτη σχέση. Παρακαλώ, να έχω για λίγο ακόμα την ύπομνησας.

- **Πρόσληψη και αγιασμός του πολιτισμού.** Τα πάντα, ό,τι υπάρχει στην οικουμένη, όλα είναι δυνάμει Έκκλησία και καλούνται να αγιαστούν. Η Έκκλησία δέ, με όργανά της τους φωτισμένους Πατέρες της Όρθόδοξης Ανατολικής παράδοσης, έξαρχής, προχώρησε σε μια ρωμαλέα πρόσληψη και άφομοίωση της περιρρέουσας ατμόσφαιρας, ή όποια συντέλεσε στη δημιουργία ενός τεράστιου πολιτισμού: μουσική, ποίηση, ζωγραφική, αρχιτεκτονική, θεολογία, γλώσσα, άσκηση κ.τλ.²⁵ Μάλιστα, όλα αυτά τα ένταξε μέσα στη θεία Λατρεία της. Έτσι, ο πολιτισμός, ό όποιος στην Π.Δ. ξεκίνησε μεταπτωτικά, ως μεταπτωτική κατάσταση, ως αποτέλεσμα της Πτώσεως, μάλιστα, από τη γενεά του άκρω φθονερού, του «πατρός του πολέμου», του αδελφοκτόνου και δια τουτο κατηραμένου Κάιν,²⁶ τώρα, στην έν Χριστώ καινή κτίση, εύλογείται από την

Έκκλησία και μέσα στην Έκκλησία αγιάζεται.

- **Η Όρθόδοξη Ψαλμωδία,** ως σημαντικό μέρος του αγιασμένου πολιτισμού, μετέχει όλοτελα αυτού του αγιασμού, μόνο και μόνο επειδή έχει αναχθεί σε Όρθόδοξη λατρευτική τέχνη. Αν δεν υπήρχε ό Χριστός και ή Έκκλησία Του, δεν θα υπήρχε ούτε ή Ψαλμωδία. Αλλά, ως σκεφθούμε: Έφόσον ό Θεός «υπερύψωσε» τον Ίησού Χριστό «και έχάριστο αυτόψ όνομα τό υπέρ πάν όνομα, 10 ίνα έν τψ όνόματι Ίησού πάν γόνου κάμψη έπουρανίων και έπιγειών και καταχθονίων, 11 και πάσα γλώσσα έξομολογήσεται ότι Κύριος Ίησούς Χριστός εις δόξαν Θεού Πατρός»²⁷, πόσο αγιάζεται ή Όρθόδοξη Ψαλτική Τέχνη και μόνο με την προφορά και τη μελώδηση του «υπερονόματος» του Ίησού Χριστού (!). Το Τίμιο Όνομα του Κυρίου, μαζί με τα εύλογημένα όνόματα της Θεοτόκου και των Άγιών της Έκκλησίας, καθώς ψελλίζονται στα στόματα των Ψαλτών²⁸ και γενικότερα των πιστών, αγιάζουν τα χείλη, τη γλώσσα²⁹, τους πνεύμονες, τό λάρυγγα³⁰ και τα άλλα σωματικά μουσικά όργανα. Θαυμάσια τό λέει ό Όσιος Έφραίμ ό Σύρος: «Θεός γάρ όνομαζόμενος φυγαδεύει τους δαίμονας και αγιάζει τον ψαλμωδόν...»³¹. Όσο ψάλλουμε, τόσο αγιάζεται από τις ανάσες μας και ό άέρας της κτίσεως (ό τόσο μολυσμένος πνευματικά), όχι γιατί έμεις είμαστε άγιοι, αλλά γιατί τό Πανάγιο Όνομα του Κυρίου ριπίζει τον άέρα και τον άποστειώνει από την άμαρτία και τό διάβολο. Παράλληλα, ή Όρθόδοξη Ψαλτική τονώνει την καρδιά, φωτίζει τό νοψ και όλες τις αισθήσεις, όχι γιατί ή Ψαλμωδία έχει κάποια μαγική δύναμη, αλλά γιατί γίνεται όχημα Θείων έννοιών και θείων όνομάτων. Έτσι, σύνολος ό άνθρωπος αγιάζεται, αλλά ό **αγιασμένος άνθρωπος είναι, όπως είπαμε, ειρηνοποιός.**

Άκόμη' ή θεόπνευστη ύμνογραφία της Όρθόδοξης Έκκλησίας, στην όποια καταγράφονται άπαρασάλευτα όλα τα δόγματα της Έκκλησίας, καθώς επενδύεται μελωδικά από τη Βυζαντινή, τη μετα-Βυζαντινή και τη νεώτερη Ψαλτική Τέχνη, με τη δύναμη της μουσικής, άποκτά μέγιστη διεισδυτικότητα. Σύμφωνα με τον Μέγα Βασίλειο, με τη βοήθεια του έκκλησιαστικού μέλους «λανθανόντως ύποδεχόμεθα τό εκ των λόγων ώφέλιμον» (= χωρίς να τό καταλαβαίνουμε, μαθαίνουμε τό ώφέλιμο περιεχόμενο των ύμνων) και, πάντα κατά τον Βασίλειο, ή εισαγωγή της μουσικής στην Έκκλησιαστική Λατρεία αποτελεί έπιλογή πράξη και ύπόδειξη του ίδιου του

²⁴ Ο.π., σελ. 73.

²⁵ Ο.π., σελ. 78.

²⁶ Γέν., 4, 17-22: «17 Και έγνω Κάιν την γυναίκα αυτού, και συλλαβούσα έτεκε τον Ένώχ. και ήν οικοδομών πόλιν και έπωνόμασε την πόλιν επί τψ όνόματι του υιού αυτού, Ένώχ. 18 έγεννήθη δε τψ Ένώχ Γαϊδάδ, και Γαϊδάδ έγέννησε τον Μαλελεήλ, και Μαλελεήλ έγέννησε τον Μαθουσάλα, και Μαθουσάλα έγέννησε τον Λάμεχ. 19 και έλαβεν εαυψ Λάμεχ δύο γυναίκας, όνομα τψ ή Άδά, και όνομα τψ δευτέρα Σελλά. 20 και έτεκεν Άδά τον Ίωβήλ· ούτος ήν πατήρ οικούντων έν σκηναίς κτηνοτρόφων. 21 και όνομα τψ αδελψ αυτού Ίουβάλ· ούτος ήν ό καταδείξας ψαλτήριον και κιθάραν. 22 Σελλά δε και αυτή έτεκε τον Θόβελ, και ήν σφυροκόπος χαλκεύς χαλκού και σιδήρου...»

²⁷ Φιλιππισ., 2, 8-11.

²⁸ «Οψ φοβή; Οψ φρίττεις; Έν τη ήμέρα της κρίσεως προφέρουσιν Άγγελοι τό 105 χειρόγραφόν σου, τα ρήματα του στόματός σου, έμπροσθεν του φοβερού βήματος, όπου και Άγγελοι μετά τρόμου παρίστανται. Και τότε άκούσαι έχεις όδυνηράν φωνήν, ότι εκ του στόματός σου κρινώ σε, πονηρέ δουλε. Όντως γάρ τότε πικρόν στενάξεις και δακρύσεις έν τη ώρα εκείνη, και ούδέν ώφελήσεις. Έλέησον σεαυτον και μη μισήσης την ψυχήν σου. Άνοιξον τους όφθαλμούς σου, και ίδε πως αγωνίζονται πολλοί, πως σπουδάζουσι σωθήναι, πως βιάζονται εις πάν έργον αγαθόν... πως τό στόμα αυτών πάντοτε ύμνεί και δοξάζει τον άθανaton Νυμφιον.» Έφραίμ του Σύρου, Λόγος κατανακτικός - Sermo compunctorius, Migne P.G. 105. Φραντζολάς, ό.π., τόμ. Α', σελ. 104 - 105.

²⁹ «Και μη αγαπήσης τον κόσμο. Βλέπε μη τέρηψ σε ό κόσμος ούτος και σκελίψη και γυμνόν παραπέμψη εις εκείνον τον αίωνα. Μνημόνευε του λέγοντος· άδιαλείπτως προσεύχεσθε. Μη εύφραίνου τοις του βίου άνθηροις. Ο ψαλμός πάντοτε επί του στόματός σου έστω· ό Θεός γάρ όνομαζόμενος φυγαδεύει τους δαίμονας. Κάν εις έργα την χείρα κινείς, ή γλώσσα ψαλλέτω, ό νοψ προσευχέσθω...» Ο.π., Migne P.G. 105 από Φραντζολάς, ό.π., τόμ. Α', σελ. 116.

³⁰ «Ψάλλε αγαπητέ, τψ πνεύματι, ψάλλε και τψ νοί' ως γλυκέα τψ λάρυγγί μου τα λόγια σου, υπέρ μέλι και κηρίον τψ στόματί μου... των δε χαλεπών χαλεπότερα υπάρχει ή άκηδία.» Έφραίμ του Σύρου, Κατά μίμνησιν των Παροιμιών - Ad imitationem proverborum, Migne P.C. 105. Φραντζολάς, ό.π., τόμ. Α', σελ. 261.

³¹ Έφραίμ του Σύρου, Περί Ψαλμού - De Psalmo. Migne P.C. 105. Φραντζολάς, ό.π., τόμ. Ε', σελ. 129 - 132. Και άλλου' «Και ώσπερ οι τους άμπελώνας φυλάττοντες κροτούσι τη χείρι, βοώσι τη φωνή, και ούτως δια των κτύπων ιστώσι τους έπιβουλεύοντας, ούτως και συ βόησον τη φωνή, αλάλασον τη ψαλμωδία, και αποδιώξεις τό δολερόν θηρίον, την άλώπεκα, ήτις έστιν ό Διάβολος.» Έφραίμ του Σύρου, Περί ύπομνησής και συντελείας και της δευτέρας παρουσίας. Και περι μελέτης των θείων Γραφών. Και τί τό της ήσυχίας ώφέλιμον - De patientia et consumptione huius saeculi, ac de secundo aduentu; necnon de meditatione diuinarum scripturarum; et quae quantaque sit quietis silentii que utilitas, Migne P.C. 105. Φραντζολάς, ό.π., τόμ. Δ', σελ. 157.

Ἁγίου Πνεύματος³². Ἔτσι, καὶ οἱ ὀλιγογράμματοι μποροῦν νὰ θεολογοῦν ψάλλοντας καὶ νὰ διδάσκονται ψάλλοντας³³ καὶ νὰ «παιδεύονται» (= κατηχοῦνται) ψάλλοντας μάλιστα, μερικοὶ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ψάλλοντας ἔφθασαν καὶ σὲ ἐλλάμψεις Θείου Φωτός³⁴.

Μήπως αὐτοὶ δὲν εἶναι εἰρηνοποιοί; Τί ἄλλο θὰ μπορούσαν νὰ εἶναι; Δὲν εἶναι, ἐξάλλου, τυχαῖο ὅτι, πάλι ὁ Μέγας Βασίλειος χαρακτηρίζει τὸν Ψαλμὸ (= τὴν Ψαλμωδία) ὡς «βραβευτὴ εἰρήνης».³⁵

Μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ψαλμωδία στὰ χεῖλη θυσιάστηκε πλῆθος ἀναρίθμητο μαρτύρων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ³⁶, ἀπὸ δὲ ἀγγελικὲς μελωδίες συνοδεύτηκαν οἱ ἅγιες ψυχές τους στὸν οὐρανό. **Μήπως οἱ ἄκακοι καὶ ἄδολοι μάρτυρες τῆς πίστεως δὲν ὑπηρετήσαν ὡς τὴν τελικὴ πτώση τὴν εἰρήνην τοῦ σύμπαντος κόσμου;**³⁷

Ἀλλά, καὶ πιὸ συγκεκριμένα ἡ Ὁρθόδοξη Λατρεία ποτὲ δὲν ἔπαψε νὰ ἐξυμνεῖ τὴν εἰρήνην καὶ νὰ παρακαλεῖ γιὰ τὴν εἰρήνην «ἔτι καὶ ἔτι» (= ξανά καὶ ξανά). Ἡ Ἐκκλησία παρακαλεῖ γιὰ τὴν εἰρήνην ποὺ ἔρχεται ἀπὸ πάνω, τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰησοῦ Χριστό: «Υπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης... τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.»³⁸ Ποτὲ δὲν ἔπαψε ἡ Ἐκκλησία νὰ παραγγέλλει καὶ νὰ καθοδηγεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ ἀκοῦν τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ μὲ εἰρήνην, νὰ προσεύχονται καὶ νὰ ψάλλουν μὲ εἰρήνην: «Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.» «Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.» Ἡ Ἐκκλησία νὰ παραγγέλλει τοὺς πιστοὺς νὰ προσέρχονται στὸ Ναὸ καὶ νὰ ἀπέρχονται ἀπὸ τὸ Ναὸ μὲ εἰρήνην: «Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν.»³⁹ (Δηλαδή, νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸ Ναὸ μὲ εἰρήνην.) Καί, βέβαια, ὅλα αὐτὰ «ἐμμελῶς» (= μὲ μέλος, ψαλτά). Ὅλα, δηλαδή, γίνονται μέσα στὴ Θεία Λατρεία μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ψαλμωδίας. Ἔτσι καὶ ἡ ἴδια ἡ Ψαλμωδία καθίσταται εἰρηνοποιὸς ἢ, τουλάχιστον, καθίσταται εἰρηνοποιὸ μέσο.

- **Σήμερα**, ἡ ἑλληνικὴ διασπορὰ μετέφερε σὲ ὅλα τὰ μήκη καὶ πλάτη τῆς γῆς τὴν ἑλληνορθόδοξη λατρευτικὴ παράδοση καὶ κατέστησε γνωστὴ -καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς τεχνολογίας,

κυρίως τοῦ διαδικτύου-, τὴν Ὁρθόδοξη Ψαλτικὴ Τέχνη. Τὰ τελευταῖα χρόνια, αὐτὴ ἡ ἐπαφὴ τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθόδοξων κοινοτήτων μὲ τὸ Βυζαντινὸ Μέλος ἔχει θερμάνει κατὰ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον τους, μὲ ἀποτέλεσμα ὅλο καὶ περισσότερες λατρευτικὲς κοινότητες νὰ ἐπιδιώκουν, ἀφενὸς τὴν μετάφραση ἑλληνικῶν ὕμνων στὶς γλώσσες τους ἢ καὶ ἐξ ἀρχῆς δημιουργία νέων ὕμνων στὶς γλώσσες αὐτές, ἀφετέρου τὴ μουσικὴ ἐπένδυση τῶν ἐν λόγω ὕμνων ἀποκλειστικὰ μὲ Βυζαντινὸ Μέλος. Πλέον, εὐκόλα μπορεῖ κανεὶς νὰ βρεῖ νὰ ἀκούσει Βυζαντινὴ Μουσικὴ σὲ ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς γλώσσες (λατινογενεῖς ἄγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ἰταλικά, ἰσπανικά, ρουμανικά κ.λπ., φυσικὰ σλαβογενεῖς ῥωσικά, σερβικά, βουλγαρικά, κ.λπ., ἀραβογενεῖς αἰγυπτιακά, ἀραβικά, συρικά, λιβανέζικα κ.λπ., ἀλλὰ ἀκόμη τουρκικά, ἐβραϊκά, κινέζικα, ἰαπωνικά, καὶ σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς ἰσπανογενεῖς γλώσσες τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. (Στὸ διαδικτυο ὑπάρχει τὸ ἑλληνικὸ σάιτ psaltologion καὶ ἄλλα πολλὰ ἀκόμη, στὸ ὁποῖο μπορεῖ κανεὶς νὰ βρεῖ καὶ νὰ ἀκούσει γνήσια δείγματα Βυζαντινῆς Μουσικῆς σὲ ὅλες αὐτές τὶς γλώσσες, ποὺ ἀνέφερα.) Το γεγονός φέρνει μιὰ καταπληκτικὴ πρόοδο στὴν ἐνότητα τῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιο Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, **περιττεύει δὲ νὰ ἐπισημάνω ὅτι αὐτὸ ἀπὸ μόνο του καθιστᾷ τὴν Ὁρθόδοξη Ψαλμωδία ὡς μία σημαντικὴ εἰρηνοποιὸ δύναμη.** Ἄλλωστε, οἱ Ὁρθόδοξοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας λένε: **Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μισεῖς τὸν ἀδερφό σου μὲ τὸν ὁποῖο πρὶν λίγο συνέψαλλες;**⁴⁰

Ἐπίλογος

- Νέος ὀρισμὸς τῆς Ὁρθόδοξης Ψαλμωδίας. Κλείνοντας τὴν παρούσα ἐργασία, δὲν ἔχω παρὰ νὰ δώσω, καθὼς ὑποσχέθηκα στὴν ἀρχή, ἓνα νέο, πιὸ σύγχρονο καὶ πλήρη ὀρισμὸ γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ψαλμωδία: Ὁρθόδοξη Ψαλμωδία εἶναι ἡ μουσικὴ τῆς μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, ἡ ὁποία ἔχει τὶς ρίζες τῆς στὴν πατερικὴ ὕμνογραφικὴ καὶ λατρευτικὴ παράδοση καὶ στὴ Βυζαντινὴ καὶ μετα-Βυζαντινὴ Ψαλτικὴ Τέχνη, διὰ μέσου δὲ τῆς νεώτερης καὶ σύγχρονης ἑλληνορθόδοξης ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δημιουργίας διαδίδεται στὶς ἀνὰ τὴν οἰκουμένη Ὁρθόδοξες Ἐκκλησιαστικὲς Κοινότητες.

32 «Ἐπειδὴ γὰρ εἶδε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δυσάγαγον πρὸς ἀρετὴν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τὸ πρὸς ἡδονὴν ἐπιρρεπὲς τοῦ ὀρθοῦ βίου καταμελοῦντας ἡμᾶς, τί ποιεῖ; Τὸ ἐκ τῆς μελωδίας τερπνὸν τοῖς δόγμασιν ἐγκατέμειξε, ἵνα τῷ προσηνεῖ καὶ λείψ τῆς ἀκοῆς τὸ ἐκ τῶν λόγων ὠφέλιμον λανθάνοντως ὑποδεξόμεθα.» Μεγάλου Βασιλείου, Ὁμιλία εἰς τὸν Α΄ Ψαλμόν, I, P.G. 29, 212. Ἡ πληροφορία ἀπὸ τὸ βιβλίον Ἀντωνίου Ἀλυγιάκη, Θέματα Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἐκδόσεις «Παναγιώτης Πουρναράς», Θεσσαλονικὴ 1978, σελ. 40 -41.

33 Ἐνα μόνο δείγμα δογματικῆς ὕμνογραφίας, ἀπὸ τὰ ἄπειρα ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἀναφερθοῦν, παρατίθεται ἐδῶ: Πρόκειται γιὰ τὸ Ἐξαποστειλᾶριον τοῦ Ὁρθοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰρηγορίου τοῦ Θεολόγου (τῆς 25ης Ἰανουαρίου): «Μονάδα τρισπόστατον, καὶ Τριάδα τελείαν, ἐν μιᾷ τῇ Θεότητι, πάνσοφε Θεολόγε, ἐδίδαξας προσκυνεῖσθαι, φῶς εἰπὼν τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν φῶς αὐτῆς τε, φῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἄλλα ἐν φῶς, ἀμέρες, ἀσύγχυτον» εἰς Θεὸς γὰρ τῶν ἀνὰ τὸ ὁμοούσιον, ὦ Ἰρηγόριε μακάριε.» Δογματικὴ διδασκαλία ἐν τῇ ἀνυμνήσει τοῦ Ἁγίου Ἰρηγορίου τοῦ Θεολόγου (!). Βλ. λειτουργικὸ βιβλίον, Μηναιὸ Ἰανουαρίου.

34 Ἐνα μόνο παράδειγμα ἐδῶ ἀπὸ τὸ Συναξάριον τοῦ Ἁγίου Ἰερομάρτυρος Παγκρατίου Ἐπισκόπου Ταυρομενίας (τῆς 9ης Ἰουλίου): «...Κατὰ δὲ τὴν ἄλλην ἡμέραν, ἦτις ἦτο Κυριακὴ, συνειλετούργησαν. Κατὰ δὲ τὴν θείαν ἱερουργίαν κατελθὸν πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκύκλωσε τὸ ἅγιον Βῆμα, ὅταν ἔψαλλον τὸν Τρισάγιον ὕμνον...» Βλ. Ματθαίου Λαγγῆ, Ἐπισκόπου Οἰνόσης, Μέγας Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τόμος Ζ', Ἀθήνα: 51981, σελ. 173.

35 «Ψαλμὸς γαλήνη ψυχῶν, βραβευτῆς εἰρήνης, τὸ θορυβοῦν καὶ κυμαῖνον τῶν λογισμῶν καταστέλλων...» Μεγάλου Βασιλείου, ὁ.π.

36 Constantinos Charil. Karagounis, The Orthodox Synaxaria as direct and indirect sources of the independent science "Musicology of the Psaltic Art" and its specific scientific disciplines, 5th International Musicological Conference "Musical Romania and the neighbouring cultures: traditions, influences, identities. Regional Association for the Balkan Countries of the International Musicological Society (IMS)", Iași, Romania, July 4-7, 2013, Department of Theoretical Music Studies of "George Enescu" University of Arts Iași. IMS Regional Association for the Study of Music on the Balkans.

37 Ὁ.π.

38 Ἡ πρώτη ἀπὸ τὶς δεήσεις τῆς Μεγάλης Συναπτῆς τῶν λεγόμενων «Εἰρηνικῶν»

39 Ἡ παλαιὰ ἀπολυτήριος προτροπὴ τῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Ἀσματικοῦ (Κοσμοικοῦ) Ἦμνου, ἡ ὁποία ἔχει διατηρηθεῖ ἀκόμη σήμερον περὶ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας.

40 «Καὶ ποῦ τὶς τῶν σφόδρα ἐκτεθριωμένων ὑπὸ θημοῦ, ἐπειδὴν ἀρξῆται τῷ ψαλμῷ κατεπάθεσθαι, ἀπῆλθεν εὐθύς, τὸ ἀγριαῖον τῆς ψυχῆς τῆ μελωδία κατακομιῆς. Ψαλμὸς γαλήνη ψυχῶν, βραβευτῆς εἰρήνης, τὸ θορυβοῦν καὶ κυμαῖνον τῶν λογισμῶν καταστέλλων. Μαλάσσει μὲν γὰρ τῆς ψυχῆς τὸ θυμὸν, τὸ δὲ ἀκόλαστον σφραγίζει. Ψαλμὸς φιλίας συναγωγός, ἔνωσις διεστώτων, ἐχθραίνοντων διαλλακτήριον. Τίς γὰρ ἔτι ἐχθρὸν ἠγεισθαι δύναται μεθ' οὐ μίαν ἀφῆκας πρὸς Θεὸν τὴν φωνήν; Ὡστε καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τὴν ἀγάπην ἡ ψαλμωδία παρέχεται, οἷον ἐνδεδεσμὸν τινα πρὸς τὴν ἔνωσιν τὴν συνωδίαν ἐπι-νοήσασα, καὶ εἰς ἐνὸς χοροῦ συμφωνίαν τὸν λαὸν συναρμολόγουσα...» Μεγάλου Βασιλείου, Ὁμιλία εἰς τὸν Α΄ Ψαλμόν, I-2, P.G. 29, 212 - 213. Ἐπίσης καὶ τὸ ἐξῆς: «Μὴ ἔχε ἔχθραν. Καὶ οὐ προσδέχεται ὁ Θεὸς προσευχὴν μνησικακούντος τὸν πλησίον αὐτοῦ.» Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως - De paeni-tentia et compunctione, Migne P.G. 105. Φραντζολᾶς, ὁ.π., τόμ. Ε', σελ. 117.

Ρεδιαδης-Τούμπας Ηλίας

Πρόεδρος του Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής, Μα Θεολογίας – Μουσικολόγος

ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΒΟΥΛΗΣΗ

Η Διοικούσα Εκκλησία πέρα απ' όλα τ' άλλα πρέπει να δει σοβαρά το θέμα του προσωπικού της σε συνάρτηση με την εσωτερική οργάνωση και αυτοτέλεια της .Πρέπει να τα δει όμως αναλογιζόμενη πως οι Έλληνες πολίτες είναι Ευρωπαίοι πολίτες και πως οι Ιεροψάλτες είναι φορείς μια παράδοσης αιώνων.

Η Ελληνική Δημοκρατία τέλος, πρέπει να συνειδητοποιήσει πως έως σήμερα ,πράγμα που δεν νομίζω ν' αλλάξει στο μέλλον, τα Νομικά Πρόσωπα της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Αυτό σημαίνει πως πρέπει κάποτε να διορίσει και προσωπικό για την λειτουργία τους όπως πράττει για τους λατρευτικούς χώρους των Μουσουλμάνων στην Αθήνα και στην Θράκη και ενδεχομένως και αλλού με την μορφή που έχει πάρει η μετανάστευση μουσουλμανικών πληθυσμών στην χώρα μας.

Είναι γεγονός πως την τελευταία δεκαετία με τρόπο σχεδόν βίαιο άλλαξε η δομή της χώρας σε κοινωνικό ,οικονομικό & πολιτικό επίπεδο. Την τελευταία δε τετραετία έγινε ταυτόχρονα μια βίαια προσπάθεια ώστε η ελληνική κοινωνία να αποκοπεί από παραδοσιακές αξιακές παραμέτρους που καθόριζαν την ταυτότητα της . Τι σημαίνει αυτό για την Ιεροσαλτική κοινότητα των πολλών «συνιστωσών» και των διαφορετικών θεωρήσεων. Σημαίνει μια βίαια υποβάθμιση του ρόλου του Ιεροψάλτου εντός του κοινωνικού περιβάλλοντος σε σχέση με την ταυτόχρονη οριοθέτηση του εκκλησιαστικού γεγονότος σαν ένα μονοσήμαντο γεγονός εθελοντικής κοινωνικής προσφοράς. Κάτι δηλαδή σαν ΜΚΟ.

Με δεδομένο πως ο διάλογος μεταξύ της κοινότητάς μας δηλαδή, της Ιεροσαλτικής, δεν έχει να κάμει με την ουσία, αφού απουσιάζει εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων κάθε κουβέντα για αμοιβές, αξιολόγηση, ασφάλιση, δηλαδή για τήρηση του Κανονισμού Καταστάσεως Ιεροσαλτών 176/2006, με δεδομένη την φοβική ενοχοποίηση αυτών των ζητημάτων, είναι νομοτελειακά δεδομένο πως το μέλλον του κλάδου είναι ζοφερό. Είναι ζοφερό γιατί όπως συμβαίνει πλέον με κάθε νέο και νέα με αυξημένα προσόντα που αναζητούν την ζωή τους στο εξωτερικό, έτσι και στον κλάδο αυτό ήδη αξιόλογοι άνθρωποι έχουν μετοικήσει στο εξωτερικό και ειδικά σε χώρες που η ακμάζουσα ελληνική ομογένεια ,αλλά και τα συστήματα των χωρών αυτών εξασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση και πάνω απ' όλα εξέλιξη.

Είναι γεγονός πως ζούμε την εποχή της παγκοσμιοποίησης και όχι της οικουμενικότητας. Δεν είναι φοβική πρόκληση αν την δούμε σαν πρόκληση. Η κοινότητα μας πρέπει να καταλάβει πως πρέπει να δει το μέλλον με σεβασμό στην παράδοση της Ελληνόφωνης Εκκλησιαστικής Μουσικής.

Ο υπογράφων διερμηνεύοντας θεσμικά, την πάγια θέση της Ιεροσαλτικής Κοινότητας πιστεύει πως είναι υποκριτικό να έχουν διορισθεί και συνταξιοδοτηθεί από το Ελληνικό δημόσιο την τελευταία τεσσαρακονταετία τουλάχιστον 2.500.000 υπάλληλοι και να μην υπήρχε θέση για 1000 κατ' επάγγελμα Ιεροψάλτες, οι οποίοι προϋπολογιστικά κατ' έτος στοιχίζουν το 10% της χρηματοδότησης που έδωσε η Περιφέρεια Αττικής στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών.

Τσώνος Αθανάσιος

Διπλωματούχος Βυζαντινής Μουσικής

ΨΑΛΤΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

πολιτικές επιστήμες στο Πάντειο Πανεπιστήμιο) μαθήτευσε στο Εθνικό Ωδείο και πήρε πτυχίο βυζ. Μουσικής, δίπλωμα μουσικοδιδασκάλου και πτυχίο ωδικής (όλα με άριστα).

Για πολλά χρόνια ήταν πρωτοψάλτης στην Αγία Παρασκευή Αττικής, όπου έχει οργανώσει και διευθύνει Ανδρική και Μικτή Βυζ. Χορωδία. Προηγουμένως, διετέλεσε πρωτοψάλτης σε πολλούς άλλους ναούς της πρωτεύουσας, όπως στον Προφήτη Ηλία Παγκρατίου και στην Κοίμηση της Θεοτόκου Νέου Κόσμου.

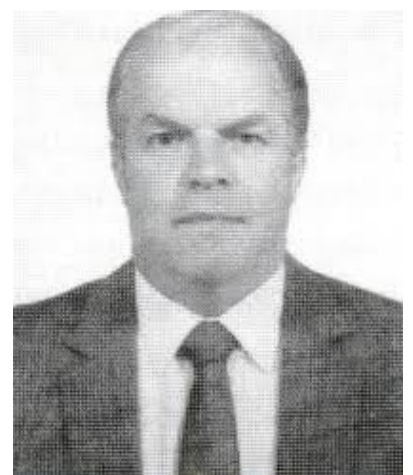
Ήταν επίσης καθηγητής Βυζ. Μουσικής στο Εθνικό Ωδείο από το 1975, καθηγητής μουσικής στη Μέση εκπαίδευση (δ/ντής Γυμνασίου), καθηγητής στη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία Αθηνών και καλλιτεχνικός δ/ντής στη σχολή Βυζ. Μουσικής της Μητρόπολης Χίου. Μέλος της επιτροπής Αρχιεπισκοπής Αθηνών για την ακρόαση των ιεροψαλτών και πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Ιεροψαλτών “Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός”.

Διετέλεσε πρόεδρος της ΟΜΣΙΕ (στις εκλογές της 20.06.1998νεξελέγη Α' αντιπρόεδρος). Έδωσε συναυλίες στις σπουδαιότερες αθηναϊκές Αίθουσες (Ηρώδειο, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών) καθώς και στο εξωτερικό.

Εμφανίστηκε στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο, κυκλοφόρησε πολλούς δίσκους και κασέτες με βυζ. Εκκλ. Ύμνους και συνέγραψε τα βιβλία:

- “Θεωρία της Βυζ. Μουσικής”.
- “Ιστορία της Βυζ. Μουσικής”
- “Μορφολογία και
- “Μετρική Βυζ. Μουσικής”.

Στις δεκάδες των μαθητών του, οι (Αλφαβητικά): Αθανάσιος Βουγιουκλής, Κωνσταντίνος Γαλιώτος, Γεώργιος Δαρλάσης, Στέφανος Δόντσιος, Δημήτριος Ζαννίκος, Ν.Κ. Κάντας, Φώτης Κετσετζής, Πέτρος Πάτρας, Μιχάλης Πατσέας, Σπύρος Παυλάκης, Νικόλαος Πιακής, Γεώργιος Πατραμάνης, Γ. Σακέλλης, Σ. Τσάκωνας, και πολλοί άλλοι.

Απεβίωσε στις 12/12/2010. Η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε στον Καθεδρικό Ναό Αγίας Παρασκευής του Ομωνύμου Δήμου, όπου για χρόνια διετέλεσε Πρωτοψάλτης

Στη Μακραίωνη ιστορική της πορεία, η επιβίωση και η εξέλιξη της Εκκλησιαστικής μας μουσικής στηρίχθηκε πάντοτε σε παλαιούς εμπνευσμένους διδασκάλους και άριστους ερμηνευτές, οι οποίοι μετέδιδαν στους νεότερους την πίστη και τη βαθιά προσήλωση προς τις παραδοσιακές ρίζες, οι οποίες αποτελούν και προσδιορίζουν την ταυτότητα του ορθοδόξου χαρακτήρα της Φυλής μας.

Η φωτισμένη και λαμπρή αυτή χορεία των εγάλων μουσικοδιδασκάλων, πρωτοψαλτών και λαμπαδαρίων, υπηρέτησαν την ιερή ψαλτική μας τέχνη, από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι σήμερα, λάμπρυναν το μουσικό στερέωμα της Εκκλησίας μας και με την ανυπέβλητη και βαθιά τέχνη τους και την έντονη προσωπικότητά τους, ύμνησαν το μεγαλείο του Δημιουργού και επί αιώνες στάθηκαν θεματοφύλακες της πανίερης Εθνικής Μουσικής μας κληρονομιάς.

Στους νεότερους χρόνους, εμπνευσμένοι διδάσκαλοι της ιερής μουσικής μας, μουσικολόγοι, μουσικοδιδάσκαλοι και πρωτοψάλτες, ακολουθώντας τα ιερά βήματα των παλαιότερων, συνέχισαν την ευγενή πορεία προς τις εθνικές λεωφόρους των μουσικών μας παραδόσεων.

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ

Ο Χρήστος Χατζηνικολάου (Σκουραϊίκα Σάμου 1933 – Αθήνα 2010) ήταν εκλεκτός πρωτοψάλτης, μουσικοδιδάσκαλος, χοράρχης και γενικά σύγχρονη προσωπικότητα της βυζαντινής μουσικής με ποικίλη μουσική δραστηριότητα και εθνωφελέστατο έργο.

Διδάχθηκε την ψαλτική τέχνη σε μικρή ηλικία από τον Εμμανουήλ Βαμβουδάκη και αργότερα (όταν σπούδαζε

«Η Εκκλησία θα πρέπει να ακούσει αυτούς οι οποίοι την υπηρετούν»

17.12.2018

Ο Ηλίας Ρεδιάδης-Τούμπας, πρόεδρος του Συνδέσμου Ιεροσαλτών Αττικής, μιλάει για τα προβλήματα του κλάδου και τους υπηρετούντες την ιεροσαλτική τέχνη στα αναλόγια εκατοντάδων ναών

Από τον
Σωτήρη Λέτσιο

Μια εξαιρετική μουσικοχορευτική εκδήλωση με τίτλο «Ελλήνων Αϋλων Ωδαις» πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 11 Δεκεμβρίου στο αμφιθέατρο του Πολεμικού Μουσείου στην Αθήνα, με τη συμμετοχή της Μεγάλης Χορωδίας του Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής «Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός», της Χορωδίας «Αγιος Αλέξανδρος», της ορχήστρας παραδοσιακής μουσικής του Ωδείου Φόρμιγξ και του Παναγιώτη Λάλεζα με παραδοσιακό χορευτικό συγκρότημα.

Ο Σύνδεσμος Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής «Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός» είναι ένα επαγγελματικό και καλλιτεχνικό σωματείο το οποίο ενώνει τους εν ενεργεία και μη ιεροψάλτες, όπως και τους καθηγητές βυζαντινής μουσικής οι οποίοι ενεργοποιούνται εντός του λεκανοπεδίου. Η πρώτη σύστασή του ανάγεται στο έτος 1909. Αποτελεί για τον λόγο αυτό ένα από τα αρχαιότερα σωματεία τα οποία ενεργοποιούνται στον χώρο τόσο της συνδικαλιστικής όσο και της καλλιτεχνικής ζωής της Αθήνας.

Το σημαντικότερο έργο του συνδέσμου σε καλλιτεχνικό πεδίο είναι η πλήρης καταγραφή του υμνολογικού πλούτου της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η έκδοση έως σήμερα 70 δίσκων ακτίνας αποτελεί μια σπάνια και εξαιρετικής αξίας μουσική συλλογή. Πέρα από αυτή τη μνημειώδη εργασία, στον σύνδεσμο πιστώνεται και η διάδοση της εκκλησιαστικής μουσικής μέσα από την πραγματοποίηση πλέον των 1.500

εκδηλώσεων σε Ελλάδα και εξωτερικό.

ΚΑΘΗΚΟΝ

«Ο σύνδεσμός μας έχει αποκλειστικό του καθήκον τη μέριμνα για την ιεροσαλτική κοινότητα. Όλους εκείνους τους ανθρώπους, δηλαδή, που υπηρετούν την τέχνη αυτή στα αναλόγια των εκκλησιών της Αττικής και αγγίζουν σε αριθμό τους 1.000, ενώ σε όλη την Ελλάδα αυτοί ανέρχονται σε πάνω από 7.000» αναφέρει στην «Ορθόδοξη Αλήθεια» ο Ηλίας Ρεδιάδης-Τούμπας, πρόεδρος του Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής. Αναφερόμενος στις δραστηριότητες του συνδέσμου, τονίζει: «Συγκρίνοντας τα δεδομένα του παρελθόντος με τη σημερινή αλματώδη ανάπτυξη του πληθυσμού σε όλο το λεκανοπέδιο Αττικής, θα λέγαμε ότι σήμερα η Αττική διαθέτει 12 Μητροπόλεις σε σχέση με το γεγονός ότι πριν από το 1974 υπήρχε μόνο η Αρχιεπισκοπή Αθηνών. Οι ενορίες έχουν ανθήσει και είναι λογικό να υπάρχει και μια αύξηση του αριθμού των υπηρετούντων στα αναλόγια». Και προσθέτει: «Το γεγονός αυτό είναι αντιστρόφως ανάλογο, βέβαια, με τα οικονομικά δεδομένα των ανθρώπων αυτών, οι οποίοι έχουν επηρεαστεί πάρα πολύ από τη δημοσιονομική μεταβολή που ούτως ή άλλως υφίσταται όλος ο ελληνικός λαός».

ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Φτάνοντας η συζήτηση στα προβλήματα του κλάδου, ο κ. Ρεδιάδης-Τούμπας δεν μπορεί παρά να επισημαίνει

ότι βασικότερο εξ αυτών είναι η έλλειψη διαλόγου με τη διοίκηση της Εκκλησίας. «Τούτο συμβαίνει σε μια στιγμή που έχει ανοίξει ένα τόσο κρίσιμο ζήτημα για τις σχέσεις της Εκκλησίας με το ελληνικό κράτος. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι ιεροψάλτες εκφράζουν τον λαό από άποψη μουσικής έκφρασης και διασφαλίζουν την ιστορική συνέχεια αιώνων από άποψη μουσικής, γλώσσας, ήχων και νοοτροπίας. Η εκκλησιαστική μουσική και η παραδοσιακή μουσική είναι δύο αντικείμενα ταυτόσημα στη συνείδηση του Έλληνα. Οι σχέσεις μας με τους ανθρώπους κάθε εννοίας είναι πολύ ζεστές και αγαπητικές. Η διοίκηση της Εκκλησίας όμως είναι αυτή που πρέπει να ακούσει όσα έχουν να της πουν οι άνθρωποι που την υπηρετούν» επισημαίνει.

Στην παρούσα χρονική περίοδο, σε πανελλαδικό επίπεδο -εκτός από τους κληρικούς που αμείβονται από το Δημόσιο-, την Εκκλησία υπηρετούν άλλοι 16.000 άνθρωποι (ιεροψάλτες, νεωκόροι), που και αυτοί ζουν από πολύ κοντά όσα συμβαίνουν εντός της εκκλησιαστικής κοινότητας. Ως προς το ποιες είναι κυρίως οι ηλικίες όσων προσφέρουν έργο σε σταθερή βάση μέσα από την ψαλτική τέχνη, ο κ. Ρεδιάδης-Τούμπας επισημαίνει ότι ειδικά στην Αθήνα και στα μεγάλα αστικά κέντρα υπάρχουν πολλοί νέοι άνθρωποι που έχουν

την ψαλτική ως αποκλειστική απασχόληση και επάγγελμα βιοπορισμού:

«Για να μπορεί ένας άνθρωπος να σταθεί στο αναλόγιο, απαιτούνται πολυετείς σπουδές, οι οποίες γίνονται μέσα από οργανωμένες εκπαιδευτικές δομές, όπως είναι τα ωδεία και οι μουσικές σχολές. Η διάρκεια σπουδών είναι πενταετής ή επταετής, ενώ πολλοί από αυτούς τους νέους διαθέτουν και πτυχία άλλων ανώτερων σχολών. Επίσης, υπάρχει και ένας μεγάλος αριθμός εκείνων οι οποίοι είναι μουσικολόγοι με μεταπτυχιακές σπουδές. Για την εκμάθηση της υψηλής αυτής τέχνης, σίγουρα απαιτούνται αγάπη για την Εκκλησία, φωνητικό τάλαντο και αφιέρωση».

Αυτά όμως τα προσόντα μοιάζουν φτωχά εάν κάποιος, πέραν των παραπάνω, δεν διαθέτει πολύ καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας. «Στην εποχή μας αυτό το στοιχείο ήταν αυτονόητο, ενώ σήμερα κάθε άλλο παρά είναι!» υπογραμμίζει ο κ. Ρεδιάδης-Τούμπας και συμπληρώνει: «Συγχρόνως, απαιτείται καθένας να διαθέτει και πολύ καλή φυσική κατάσταση, επειδή είναι πολύωρες οι ακολουθίες και η ορθοστασία πολύ κουραστική».

Από την Εφημερίδα Ορθόδοξη Αλήθεια

Η κατά παράδοσιν Συμμετοχή της Χορωδίας του Συνδέσμου στην Θρονική Εορτή της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Ρπορτάζ :Orthodoxia.info

Με τον μεθεόρτιο εσπερινό στον Ιερό Βράχο του Αρείου Πάγου ολοκληρώθηκαν οι εορτασμοί για τον Απόστολο των Εθνών και ιδρυτή της ελλαδικής Εκκλησίας Παύλο.

Στον πανηγυρικό εσπερινό χοροστάτησε ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος, ενώ παρέστησαν αρχιερείς της Εκκλησίας της Ελλάδος, βουλευτές, πολιτευτές, εκπρόσωποι των Σωμάτων Ασφαλείας και των Ενόπλων Δυνάμεων, κληρικοί και λαϊκοί.

Ο ιεροκήρυκας της Αρχιεπισκοπής Αθηνών Αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Παπαθωμάς, καθηγητή κανονικού Δικαίου του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ανέπτυξε την ομιλία με θέμα «Απόστολος Παύλος και Παρθενώνας. Η αντίδοση Ανάστασης και Αρμονίας στο επίπεδο της Οντολογίας».

Στον εσπερινό έψαλε η χορωδία του Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής, υπό τη Διεύθυνση του Πρωτοψάλτη κ. Ηλία Ρεδιάδη – Τούμπα.

Δρ. Παράσχος (Πάρης) Μανιάτης**ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΨΑΛΤΗ**

Ο ψάλτης οφείλει να είναι μεγάλος καλλιτέχνης καθόσον αποτελεί τον πόλο έλξης μεταξύ Θεού και πιστών. Χρησιμοποιεί τη φωνή του που αποτελεί το όργανο των οργάνων και που αντιπροσωπεύει αποκλειστικά και κατ' εξοχήν τον εσωτερικό του κόσμο που εκφράζει την προσευχή με σκοπό την μεταφορά της προς τον πιστό.

Είναι όμως φανερό ότι οι καρποί της ιεράς υμνωδίας εξαρτώνται κατά μεγάλο μέρος από την καλή εκτέλεση. Η καλή εκτέλεση δεν εξαρτάται απλά και μόνον από την καλλιφωνία και τη μουσική μόρφωση, αλλά κατά κύριο λόγο από την ορθή κατανόηση της θέσεως την οποίαν έχει στο ναό η ιερά υμνωδία. Χρειάζεται επομένως όχι μόνο τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και μόρφωση του ιεροψάλτη, αλλά και κατάλληλη αυτού διαφώτιση περί του σκοπού της ιεράς υμνωδίας, ώστε να γίνονται ικανοί να ψάλλουν πράγματι εις δόξα Κυρίου και να συντελούν με τη ψαλμωδία στην ψυχική καλλιέργεια και οικοδομή των πιστών.

Ως άνθρωπος γεννήθηκε λογικός και ελεύθερος με τάση να εξομοιωθεί προς το τέλειο. Τούτο σημαίνει την αδιάκοπη προσπάθειά και υποχρέωσή του προς αδιάκοπη κατάρτιση.

**ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ
+ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΑΝΙΑΤΗ**

**Ο ΑΦΑΝΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ
ΠΟΥ ΕΠΙΛΕΓΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΟ
Ο ΜΙΜΗΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΛΕΠΤΟΥ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ**

**Ο ΘΑΡΡΑΛΕΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ
ΧΩΡΙΣ ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΤΟΥ ΝΑ ΧΑΝΕΙ
Ο ΣΤΟΧΕΥΩΝ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΙΟ ΧΟΡΟ
ΜΕ ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**

**ΤΟ ΑΣΜΑ ΤΟΥ - Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΤΟΥ
Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΛΑΣΤΗΝ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΜΕ ΑΣΜΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΜΕ ΛΟΓΟΝ ΠΕΖΟΝ
ΟΙ ΑΣΙΓΑΣΤΕΣ ΦΩΝΕΣ ΤΟΥ ΑΔΟΥΝ ΤΟΝ ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ ΥΜΝΟΝ
ΠΡΟΣ ΕΞΟΜΟΙΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΝ,
ΣΥΝΑΝΤΩΝΤΑΣ ΣΤΟ ΝΟΗΤΟ ΔΙΑΒΑ ΤΟΥ ΤΑ ΕΞΑΠΤΕΡΥΓΑ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΥΟΜΜΑΤΑ
ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ**

**Η ΕΥΤΝΩΜΩΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΕΚΧΥΝΕΤΑΙ ΣΕ ΕΥΛΑΒΗ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΧΑΡΜΟΣΥΝΟΝ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΗΤΗΝ .**

**Η ΜΕΤΑΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΓΕΝΝΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΤΟΥ ΠΙΣΤΟΥ ΟΤΑΝ ΜΕΛΕΤΑ ΤΟ ΑΠΕΙΡΟΝ ΤΟΥ
ΘΕΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΟ ΟΠΟΙΟΝ ΔΙΗΓΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΟΥΡΑΝΟΙ ΚΑΙ Η ΓΗ.**

**Η ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΔΟΥΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ
ΑΥΤΑΠΑΡΝΟΥΜΕΝΗ ΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΨΑΛΛΕΙΝ
Ο ΚΥΡΙΟΣ ΕΚΦΡΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ
Ο ΣΥΝΟΔΟΠΟΡΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΥΞΗ ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΝ ΑΝΥΨΩΣΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΘΕΟ**

**Η ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΟΥΝΤΩΝ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑΝ ΤΟΥ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΒΑΘΥΤΑΤΟΥ
ΘΑΥΜΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΡΜΗΣ ΕΥΤΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ.
ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΜΠΗ ΤΩΝ ΥΜΝΩΝ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΜΕΤΕΩΡΙΣΤΟ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ**

**Η ΣΤΙΓΜΗ ΤΗΣ ΕΝΔΥΣΗΣ ΤΟΥ ΡΑΣΟΥ
Η ΑΠΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΥΨΙΣΤΟΝ
ΤΟ ΔΕΣΠΟΖΟΝ ΑΙΣΘΗΜΑ- ΕΣΥ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ
ΑΚΟΥΡΑΣΤΕ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΕ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΕΙΣ ΑΓΟΓΓΥΣΤΑ ΔΙΧΩΣ
ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟ**

**Ο ΨΑΛΛΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΑΧΑ ΜΟΥ ΓΕΜΑΤΗ
Ο ΕΙΣΠΡΑΤΤΩΝ ΜΙΑΣ ΑΝΕΞΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΜΗΝΕΥΤΗΣ ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΑΛΛΙΑΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ**

**ΧΑΙΡΕ ΤΑΠΕΙΝΕ ΜΑΡΤΥΡΑ
ΠΟΥ ΨΑΛΛΕΙΣ ΤΟ ΘΕΟ ΣΟΥ ΕΩΣ ΥΠΑΡΧΕΙΣ
ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΣ ΠΑΝΤΟΤΕ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ
ΜΕ ΠΡΟΣΜΟΝΗ
ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ**

ΑΘΗΝΑ 10/11/2018

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΟΥ YOUTUBE

https://www.youtube.com/watch?v=_ucOeazzjuM&t=54s

ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ ΜΑΪΟΣ 2019

Επιμέλεια ρεπορτάζ **Καμπίτσης Σπυρίδων**
Γ.Γ. Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής

Την Πέμπτη της Διακαινησίμου 2 και την Παρασκευή της Διακαινησίμου 3 Μαΐου 2019, τελέσθηκε η Ιερά Πανήγυρις του Ιερού Ναού Ζωοδόχου Πηγής οδού Ακαδημίας. Στις Ιερές Ακολουθίες χοροστάτησε ο Πανιερ. Μητροπολίτης Αχαΐας κ. Αθανάσιος.

Τους Ύμνους της Εορτής έψαλαν ο Πρωτοψάλτης του Ι. Ναού κ. Δημήτριος Συρεγγέλας και ο Λαμπαδάριος του Ι. Ναού κ. Γεώργιος Πιτσιάβας, τους οποίους, στην Ακολουθία του Εσπερινού, πλαισίωσαν συνάδελφοι, μεταξύ δε αυτών και

οι κ.κ. Σπυρίδων Καμπίτσης, Ισίδωρος Συντελής, Αντώνιος Κοτοπούλης, Βασίλειος Κιοσόγλου και Σωτήριος Κουρτέσης.

***

Το Σάββατο της Διακαινησίμου 4 και την Κυριακή του Αντίπασχα 5 Μαΐου 2019, τελέσθηκε η Ιερά Πανήγυρις του

Ιερού Ναού Αγίου Θωμά Αμπελοκήπων. Στην Ακολουθία του Μεγάλου Εσπερινού χοροστάτησε ο Θεοφιλ. Επίσκοπος Θεσπιών κ. Συμεών, Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, ενώ, την ημέρα της Εορτής, την Θεία Λειτουργία τέλεσε ο Θεοφιλ. Επίσκοπος Αβύδου κ. Κύριλλος.

Τους Ύμνους της Εορτής έψαλαν ο Άρχων Μουσικοδιδάσκαλος της Μ.Χ.Ε. και Πρωτοψάλτης του Ι. Ναού κ. Θεόδωρος Βασιλικός και ο Λαμπαδάριος του Ι. Ναού κ. Πέτρος Πάτρας, τους οποίους, στην Ακολουθία του Εσπερινού, πλαισίωσαν συνάδελφοι, μεταξύ δε αυτών και οι κ.κ. Παύλος Φορτωμάς, Κων/νος Πολίτης, Γρηγόριος Ζάρκος, Γρηγόριος Κακούρης, Σπυρίδων Καμπίτσης, Ζαχαρίας Κοντοφρύδης, Παναγιώτης Δερμούσης, Νικόλαος Σωτηρίου, Βασίλειος Αβραμίδης, Οδυσσεύς Σακαρέλος, Παναγιώτης Κατσικερός, Παναγιώτης Κούβελος, Ιωάννης Τζαμαλής και Γεώργιος Μαντωνανάκης..

Την Τρίτη 7 και την Τετάρτη 8 Μαΐου 2019, τελέσθηκε η Ιερά Πανήγυρις του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Νέων Σεπολίων. Την ημέρα της Εορτής, την Θεία Λειτουργία τέλεσε ο Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Κλήμης.

Τους Ύμνους της Εορτής έψαλαν ο Πρωτοψάλτης του Ι. Ναού κ. Ζαχαρίας Κοντοφρύδης και ο Λαμπαδάριος του Ι. Ναού κ. Νικόλαος Γαστουγιώτης, τους οποίους, στην Ακολουθία του Εσπερινού, πλαισίωσαν συνάδελφοι, μεταξύ δε αυτών και οι κ.κ. Αθανάσιος Παπαζαρής, Σπυρίδων Καμπίτσης, Πέτρος Πάτρας, Ηλίας Σερασκέρης, Ιωάννης Μαλάμης, Βασίλειος Αβραμίδης και Νικόλαος Καραχάλης.

Ψαλτική Τσούχτρα**ΚΑΛΠΑΚΙΑ, ΣΕΙΡΗΤΙΑ «ΑΡΧΟΝΤΙΛΙΚΙΑ»
ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΓΓΕΝΕΙΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΘΕΡΑΠΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ**

Πινόμαστε μάρτυρες τα τελευταία έτη που αρκετοί ιεροψάλτες και δη «μεγαλοψάλτες» απέκτησαν με κάποιο τρόπο «τίτλον πατριαρχικών»! Δεν εξετάζουμε εδώ αν τον αξίζουν ή όχι (αυτό είναι άλλο «πονεμένο» θέμα), αλλά πόσο οι τίτλοι αυτοί συνάδουν με την σεμνότητα και τον αληθή σκοπό και το λειτούργημα του ιεροψάλτου ως εκπρόσωπος του λαού του Θεού! Κατά την γνώμη μου, το μόνο

που καταφέρνουν είναι να υποδαυλίζουν τον εγωισμό και την υπερηφάνεια αυτών που τους φέρουν (εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων), αντιθέτως έχουμε παραδείγματα μεγάλων ψαλτών του παρελθόντος όπως των αιμνήστων Σ. Περιστερή, Ε.Τζελά, Εμ. Χατζημάρκου κ.α. που ουδέν «αρχοντικών» και «πατριαρχικών» τίτλον έφερον και ούτε καλπάκια, σκουφιά

και πολύχρωμα «παπαγαλοειδή» σειρήτια φορούσαν! Ίσως σεβόντουσαν τον εαυτό τους! Επίσης οι αιμνήστοι Κ. Πρίγγος και Θ. Στανίτσας όταν ήσαν στην Ελλάδα ΠΟΤΕ δεν φορούσαν καλπάκια! Πρέπει να γνωρίζουμε όλοι οι παροικούντες την «ψαλτικήν Ιερουσαλήμ» ότι καλπάκι φέρουν μόνον ο Πρωτοψάλτης και ο Λαμπαδάριος της μεγάλης της του Χριστού εκκλησίας και ουδείς άλλος! Αυτή είναι η κανονική τάξις της Εκκλησίας, επίσης Πρωτοψάλτης καλείται κατ'έξοχήν ο του πατριαρχικού ναού της Μ.Τ.Χ.Ε. καταχρηστικώς καλούνται πρωτοψάλται οι δεξιοί ψάλτες των μητροπολιτικών και καθεδρικών ναών εφ'όσον διαθέτουν χορόν, αλλιώς που «πρωτοψαλτεύουν»; Στον εαυτόν τους; Τελειώνοντας την σκέψη μας θυμίζω στους αξιοτίμους κ.κ. συναδελφούς μου το αγιογραφικόν «ο Θεός υπερηφάνους αντιτάσσεται, ταπεινοίς δε δίδωσιν χάριν». Ιάκωβος Δ' κεφ.6 εδ.

ΔΡΑΣΗ ΘΕΣΜΙΚΗ-ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ**Ο Σύνδεσμος το έτος 2018 :**

✓ Κατέθεσε πρόταση στα Μητροπολιτικά Συμβούλια της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών και των Μητροπόλεων του Λεκανοπεδίου. σχετικά με τα δώρα και τα επιδόματα των Ιεροψαλτών. Το θέμα για πρώτη φορά ετέθη θεσμικά και η Ιερά Αρχιεπισκοπή το εισήγαγε στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο όπου και αποφασίσθηκε η καταβολή τους αν υπάρξει προς τούτο η δέουσα εργασιακή μεταβολή από την Ελληνική Κυβέρνηση.

✓ Απέστειλε στα εγγεγραμμένα μέλη του υπόδειγμα αιτήσεως αναδρομικών και επιδομάτων για την κατάθεσή τους στα ΝΠΔΔ (Ιερούς Ναούς)

✓ Απέστειλε επιστολές στον Πρωθυπουργό και τους Αρχηγούς των κομμάτων σχετικά με το Ιεροψαλτικό ζήτημα και την απουσία των θεσμικών Ιεροψαλτικών φορέων στην Επιτροπή διαλόγου με την Εκκλησία.

✓ Απέστειλε επιστολή στον Υπουργό Παιδείας σχετικά με το «Κρατικό Πιστοποιητικό Μουσικών Δεξιοτήτων» καθώς και την λειτουργία των Σχολών Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής. Η αυτή επιστολή

✓ Κατέθεσε υπόμνημα 200 σελίδων στον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών σχετικά με την Νομοκανονική Θέση των Ιεροψαλτών και άλλα συναφή ζητήματα.

✓ Κατέθεσε Πρόταση στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και τις Μητροπόλεις του Λεκανοπεδίου για την εφαρμογή των προνοιών του κανονισμού 176/2006 σχετικά με την κατηγοριοποίηση των υπηρετούντων Ιεροψαλτών καθώς και τον καθορισμό των κατωτάτων ανά κατηγορία αμοιβών τους.

✓ Απέστειλε επιστολές προς το Δ.Σ της ΟΜΣΙΕ σχετικά με Ιεροψαλτικά ζητήματα, ζητώντας διευκρινήσεις για την

έλλειψη ενδιαφέροντος για βασικά Ιεροψαλτικά ζητήματα.

✓ Απέστειλε επιστολή στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Ε.Ρ.Τ σχετικά με την μουσική ποιότητα των αναμεταδιδόμενων ακολουθιών της Μεγ.Εβδομάδος από την Κρατική Τηλεόραση.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ

✓ Παρευρέθηκε στην ενθρόνιση του Μητροπολίτου Γλυφάδος **κ.κ. Αντωνίου.**

✓ Παρευρέθηκε στον Πανηγυρικό Εσπερινό της Αγάπης στον Μητροπολιτικό Ναό Περιστερίου ευχόμενος στον νεοεκλεγέντα Μητροπολίτη Περιστερίου **κ.κ.Κλήμεντα.**

✓ Παρευρέθηκε στην υποδοχή του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αμερικής **κ.κ. Ελπιδοφόρου στην Ι.Α.Α**

✓ Συνεργάσθηκε με τον Γραμματέα της Συνοδικής Επιτροπής Λατρείας & Τέχνης Πανοσιολογιώτατο Αρχιμανδρίτη **Ιερόθεο Καλογερόπουλο.**

✓ Είχε συνάντηση με τον **Μητροπολίτη Φαναρίου κ.κ. Αγαθάγγελο.**

✓ Ευχήθηκε στο **Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερόνυμο** με την ευκαιρία της ονομαστικής του Εορτής.

✓ Συναντήθηκε με τους Μητροπολίτες Νέας Ιωνίας **κ.κ.Γαβριήλ**, Νικαίας **κ.κ.Αλέξιο**, Πειραιώς, **κ.κ Σεραφείμ**, Μεγάρων **κ.κ Κωνσταντίνο**, Γόρτυνος **κ.κ.Ιερεμία.**

*Για συνεντεύξεις – δημοσιεύσεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο ακολουθείστε την σελίδα του Συνδέσμου www.psaltesattikis.gr καθώς και την σελίδα στο Facebook **Σύνδεσμος Ιεροψαλτών Αττικής.***

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΕΡΟΣΑΛΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
“ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ & ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ”

*Προς τον Εξοχώτατον Πρόεδρο της
Ελληνικής Κυβερνήσεως
κ. Αλέξη Τσίπρα.
Μέγαρο Μαξίμου.*

ΑΘΗΝΑ 12/4/19
Α.Π 40

Εξοχώτατε κ. Πρωθυπουργέ,

Δεν έχουμε την ψευδαίσθηση ότι γνωρίζετε τον ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΙΕΡΟΣΑΛΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ «Ρωμανός ο Μελωδός & Ιωάννης ο Δαμασκηνός» και φυσικά καλώς πράττετε.

Αυτοσυστηνόμενοι θεωρητικά εκπροσωπούμε μια ευάριθμη κοινότητα 2.000 και πλέον Ιεροσαλτών, ανθρώπων δηλαδή οι οποίοι έχουν μια ιδιότυπη σχέση με τους Ενοριακούς Ναούς της χώρας, τα Κοιμητήρια των Δήμων και των Κοινοτήτων, των Νοσοκομειακών Ναών και δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια της Αττικής.

Αυτή η ιδιότυπη κοινότητα επαγγελματιών είναι ίσως η μόνη κατηγορία Ελλήνων πολιτών, η οποία ακόμη και σήμερα είναι δέσμια ενός αριστοτεχνικά σχεδιασμένου Μεταξικού Νόμου ο οποίος ενσωματωμένος στις διατάξεις του καταστατικού χάρτη της εκκλησίας της Ελλάδος τους εξαιρεί από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας χαρακτηρίζοντάς τους ως «κατώτερους κληρικούς». Το γεγονός αυτό δεν εξαιρέθηκε στην αντίληψη ούτε από τον «Κανονισμό Καταστάσεως Ιεροσαλτών» ο οποίος αν και υπάρχει ουδέποτε εφαρμόστηκε ει μη μόνον επιλεκτικά.

Αυτά σας τα αναφέρουμε γιατί, ενώ στο παρελθόν είχε γίνει αποδεκτό το πάγιο αίτημα της Ιεροσαλτικής κοινότητας για τον διορισμό πανελλαδικά 1.000 Ιεροσαλτών, εν τούτοις το θέμα από το 1992 παραμένει στις καλένδες. Επίσης σας τα αναφέρουμε για τον λόγο πως επετεύχθη μια συμφωνία κορυφής μεταξύ του πρωθυπουργού και του Αρχιεπισκόπου. Συνεστήθη μια Επιτροπή Διαλόγου και το ζήτημα επικεντρώθηκε στην μισθοδοσία των κληρικών.

Είναι καλό για την Ιστορία να πούμε πως οι Ναοί, τα Ιδρύματα, οι Μητροπόλεις της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος είναι ΝΠΔΔ, τα οποία κατά παραχώρηση διοικούνται από Αρχιερείς ή Ιερείς. Η παραχώρηση αυτή γίνεται από το κράτος. Άλλο πράγμα είναι η μισθοδοσία εγγάμων και αγάμων κληρικών και άλλο πράγμα η λειτουργία των ΝΠΔΔ δηλαδή των προαναφερομένων Νομικών προσώπων τα οποία για να λειτουργήσουν χρειάζονται προσωπικό.

Αν και έγιναν αποδεκτές οι εισηγήσεις του ΙΣΚΕ, εν τούτοις ουδείς μπήκε στην βάση να εξετάσει και να καταλάβει πως όταν μιλάμε για εκκλησία δεν είναι μόνον οι 10.000 Αρχιερείς, Εφημέριοι & Εκκλησιαστικοί Υπάλληλοι (Προσωποπαγείς Οργανικές θέσεις), αλλά τουλάχιστον άλλες δέκα χιλιάδες Ιεροψάλτες, Νεωκόροι, Λογιστές που συντηρούν σε λειτουργία τους Ναούς είτε σαν Λατρευτικούς χώρους είτε σαν ΝΠΔΔ και φυσικά η αμοιβή τους δεν προέρχεται από το κράτος.

Μάλιστα, ενώ οι Ιεροψάλτες είναι υπάλληλοι σε ΝΠΔΔ χωρίς να απολαμβάνουν κανένα των δικαιωμάτων του υπαλληλικού κώδικα, η αυτοδιοίκητη πλέον Εκκλησία της Ελλάδος φρόντισε πειθαρχώντας στις μνημονικές διατάξεις των μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων να καταργήσει τα δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα και επιδόματος αδείας στο προσωπικό της **το οποίο όμως δεν επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό.**

Μέσα σε όλα λοιπόν θα σας παρακαλούσαμε :

1. Να έρθει σε διαβούλευση σχέδιο Νόμου το οποίο σε συνεργασία με τα συνδικαλιστικά όργανα των Ιεροσαλτών θα θεσμοθετεί τους κανόνες αυτού του επαγγέλματος με βάση τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών και του ευρωπαϊκού εργασιακού κεκτημένου.
2. Να υπάρχει εκπροσώπηση σε επιτροπές διαλόγου με την Εκκλησία της Ελλάδος και των εργαζομένων της στον βαθμό που εκείνη κωφεύει με δεδομένο πως η πολιτεία διαλέγεται με την «εκκλησία» την στιγμή που η πολιτεία συντηρεί την «εκκλησία» και αυτό είναι όντως μια παραδοξότητα.

Με τιμή
Για το Δ.Σ

Ο Πρόεδρος
Ηλ.Ρεδιάδης-Τούμπας
Μ.α Θεολογίας-Μουσικολόγος

Ο Γεν.Γραμματέας
Σπ.Καμπίτσης

Κοινοποίηση :

- Πρόεδρο Νέας Δημοκρατίας
- Πρόεδρο ΚΙΝ.ΑΛ.
- Πρόεδρο Ε.Κ
- Πρόεδρο Κόμματος « ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ»
- Πρόεδρο ΑΝ.ΕΛ
- Γ.Γ Κουμμουνιστικού Κόμματος
- Γ.Γ Λαϊκού Συνδέσμου-ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ
- Εξοχώτατον Υπουργό Παιδείας Γαβρόγλου Κώστα

Ακαδημίας 95 (3ος όροφος), 106 77 Αθήνα, Τ.: 210 3236568, Κ.: 6977679598,
S.:www.psaltesattikis.com, E.:psaltesattikis@gmail.com

Προς την Εφημερίδα Καθημερινή
Υπόψιν κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ

Αθήνα 2 Απριλίου 2018

Αγαπητέ μου,

Με πολλή προσοχή και ενδιαφέρον διαβάσαμε ένα όμορφο και λυρικό άρθρο που αφορά την γυναικεία παρουσία και την σχέση της με την μουσική της ορθόδοξης λατρείας. Θα ήθελα εξ αφορμής του άρθρου και για την αποκατάσταση της πραγματικότητας να σας επισημάνουμε τα εξής :

- Η γυναικεία παρουσία στην Ορθόδοξη εκκλησία μαρτυρείται αρχικά με τον θεσμό των «Διακονιστών»¹ . Αυτό σημαίνει πως η γυναικεία παρουσία ουδέποτε ήταν ασύμβατη με την Ορθόδοξη Πρακτική.
- Στο κομμάτι της Λατρευτικής Μουσικής οι γυναίκες είχαν ιδιαίτερη και ξεχωριστή παρουσία στην μεγαλόπρεπη Λειτουργική Πράξη του ασματικού Τυπικού της Κωνσταντινουπόλεως και των μεγάλων αστικών κέντρων της Αυτοκρατορίας. **Η παρουσία τους βέβαια ήταν αυτόνομη στο σχήμα των χορών ανδρών , παιδιών και γυναικών και ήταν μοναχές**²
- Στην νεότερη πράξη η πρώτη απόπειρα εισαγωγής γυναικών σε Βυζαντινό μέλος γίνεται από τον Πέτρο Μανέα διάσημο Πρωτοψάλτη της Ζωοδόχου Πηγής Ακαδημίας.³ Ακολουθεί ο Απόστολος Βαλληδράς με την Π.Β.Χ (Πειραματική Βυζαντινή Χορωδία⁴) ο Σπ.Περιστέρης και ο Ευαγγ.Τζελάς οι οποίοι εισάγουν γυναικείες φωνές στα αναλόγια του Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών ,ο Ηλ.Ρεδιάδης -Τούμπας στον Βυζαντινό χορό του Ι.Ν.Αγ. Παντελεήμονος Αχαρνών.
- Στις μεικτές πολυφωνικές χορωδίες η γυναικείες φωνές βέβαια είναι απαραίτητο συστατικό της μουσικής δομής τους. Για την Ιστορία θα πρέπει να αναφέρουμε βέβαια πως ήδη από τα 1920 ο Ιωάννης Σακελλαρίδης χρησιμοποιεί τις γυναικείες φωνές στην χορωδία του Ι.Ν.Αγ.Ειρήνης Αιόλου.⁵

Αυτό σημαίνει πως οι γυναικεία παρουσία ουδέποτε ήταν αποκλεισμένη από την Ορθόδοξη Λατρεία και πως οι **γυναικείες φωνές έχοντας την χροιά και την τονικότητα των παιδικών με άνεση ενσωματώνονται στους χορούς των Ναών**. Εξ αυτού του λόγου η αυτονόμηση τους με βάση τα λειτουργικά δεδομένα που κυριάρχησαν στην Ορθόδοξη εκκλησία από τον 16ο αιώνα και εξής είναι πλήρως εκκοσμικευμένη.

¹ Ευαγγ.Θεοδώρου ομ.Καθηγητού ΕΚΠΑ.« Ο Θεσμός των Διακονιστών εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία και η δυνατότης αναβιώσεως αυτού..»

² Ευαγγ.Σπυράκου « Οι χοροί των ψαλτών κατά την Βυζαντινή Παράδοση» Αθήνα 2008

³ Πέτρος Μανέας .Διάσημος Ιεροψάλτης καταγόμενος από την Σμύρνη (1870-1950) βλπ.Συμβολή εις την τάξιν της Ορθοδόξου Λατρείας

⁴ Απόστολος Βαλληδράς (1923-2006) Σπουδαίος σύγχρονος μουσικολόγος και ερευνητής Ολυμπ.Τολικά «Σύγχρονο Λεξικό της Βυζαντινής Μουσικής « Αθήνα 1993.

⁵ Ιωάνν.Σακελλαρίδης (1853-1938) βλπ.Ηλ.Ρεδιάδη-Τούμπα «Ο Ιωάννης Σακελλαρίδης & η Ελληνική Λειτουργική Μουσική» Θεσσαλονίκη 1993

Βέβαια η γυναικεία παρουσία εξαντλείται στην συμμετοχή. Είναι αυταπόδεικτο πως **δεν μπορούν γυναίκες να διορίζονται ως Ιεροψάλτες⁶ σε ενοριακούς Ναούς** και φυσικά δεν μπορούμε όπως εσχάτως συμβαίνει να τις ντύνουμε με ράσα. Έχουμε παράδειγμα τέτοιου είδους αμετροεπείας & της ζημιάς που προεκλήθη μετά από την κατακραυγή της ενορίας. Επίσης δεν μπορούμε να δεχθούμε την ψυχολογική ζημιά που υφίστανται θεωρώντας πως μπορούν να κάμουν «καριέρα» εντός του εκκλησιαστικού γεγονότος με συναυλίες, παραστάσεις «sold out» και όλα αυτά που απάδουν της λειτουργικότητας της εκκλησιαστικής μουσικής μέσα στον χώρο του Ναού.

Η Εκκλησιαστική μας μουσική είναι λειτουργική, είναι επιστήμη, τέχνη και προσευχητικό μέσο. Δεν είναι επίδειξη ώστε να εξαντλείται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ο δε Ιεροψάλτης είναι λειτουργός πράγμα που σημαίνει πως είναι συνάμα και άνθρωπος που αγωνίζεται να βιοποριστεί σε συνθήκες δύσκολες όπως συμβαίνει για όλους τους Έλληνες. Αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε και δεν πρέπει ταυτόχρονα να περνάμε στο κοινό μια γραφική εικόνα μιας υψηλής τέχνης και μιας μεγάλης κατηγορίας επαγγελματιών που ειρήσθω εν παρόδω δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ

Ηλ.Ρεδιάδης-Τούμπας
Μ.α Θεολογίας-Μουσικολόγος

⁶ «Κανονισμός Καταστάσεως Ιεροψαλτών» ΦΕΚ 170/2006

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΕΡΟΣΑΛΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
“ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ & ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ”

Προς
τον Αξιότιμο Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
κ. Κώστα Γαβρόγλου
Οδός Ανδρέα Παπανδρέου 37
Μαρούσι Αττικής Τ.Κ. 151 22

Αθήνα, 12 Απριλίου 2019
Αρ. Πρωτ. 39

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου μας πληροφορήθηκε προσφάτως, μέσω του τύπου, την κατάθεση προτάσεως νόμου από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, με θέμα την διαβάθμιση των τίτλων μουσικών σπουδών στην χώρα μας μέσω του θεσμού της Κρατικής Πιστοποίησης Μουσικών Γνώσεων.

Επιτρέψτε μας να σημειώσουμε, ότι, λίαν προσφάτως και με αφορμή την περίφημη «συμφωνία» της επίσημης Πολιτείας με την Εκκλησία της Ελλάδος, θεωρούσαμε ότι η επιτροπή διαλόγου θα περιελάμβανε στα θέματα συζητήσεως και τα ζητήματα του προσωπικού των Ιερών Ναών της Αυτοκεφάλου Ελληνικής Εκκλησίας τα οποία είναι ΝΠΔΔ. Δυστυχώς όχι με ευθύνη του Υπουργείου αγνοήθηκε ένα σύνολο τουλάχιστον 10.000 προσώπων που υπηρετούν σε αυτά κάτω από «πρωτότυπες» εργασιακές συνθήκες.

Ήδη, με την προαναφερθείσα πρόταση νόμου, τίγεται ένα λεπτό ζήτημα, που αφορά έναν ιδιαίτερα υψηλό αριθμό Πτυχιούχων και Διπλωματούχων Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, και δη αποφοίτων Ωδείων και Σχολών Βυζαντινής Μουσικής, ιδιαίτερα όλων όσοι απέκτησαν τα τυπικά τους προσόντα, προ της ενάρξεως λειτουργίας των Τμημάτων Μουσικών Σπουδών των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), και οι οποίοι θα κληθούν οπωσδήποτε να πιστοποιήσουν την γνώση τους. Ο Σύνδεσμός μας (ο αρχαιότερος, και πολυπληθέστερος σε αριθμό μελών, ιεροψαλτικός σύλλογος στην Ελλάδα και ο μόνος ενεργός στο Λεκανοπέδιο Αττικής, με 109 συναπτά έτη αδιάλειπτης δράσης και προσφοράς στον χώρο) αριθμεί περί τα οκτακόσια πενήντα (850) τακτικά εγγεγραμμένα μέλη, που, εκτός από υπεύθυνοι ιεροψάλτες, στην πλειονότητά τους είναι πτυχιούχοι και διπλωματούχοι Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής.

Επί τούτου, είμαστε υποχρεωμένοι να σας ενημερώσουμε, ότι :

α) οι σπουδές της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής διαρκούν από πέντε (5) έως επτά (7) έτη,

β) βάσει της κείμενης νομοθεσίας, οι σπουδαστές Βυζαντινής Μουσικής οφείλουν να παρακολουθήσουν (και να αποκτήσουν επάρκεια γνώσεων) στα υποχρεωτικά μαθήματα της Θεωρίας και του Σολφέζ Δυτικής Μουσικής (έως και τρία έτη), καθώς και στα ειδικά μαθήματα του Τυπικού, της Λειτουργικής, της Υμνολογίας, της Ρυθμικής – Μετρικής, της Ιστορίας Εκκλησιαστικής Μουσικής και της Απαγγελίας Αναγνωσμάτων,

γ) επίσης βάσει της κείμενης νομοθεσίας, κατά τις εξετάσεις για την λήψη Διπλώματος Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, οι σπουδαστές εξετάζονται, μεταξύ άλλων, σε μεταγραφή ύμνων Βυζαντινής Μουσικής στην Δυτική (πεντάγραμμο), ανάγνωση εκ πρώτης όψεως (prima vista), ορθογραφία Βυζαντινής Μουσικής και διεύθυνση Βυζαντινού Χορού, και

δ) όλα τα Πτυχία και Διπλώματα Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής θεωρούνται από το Κράτος, διά του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, που εποπτεύει την λειτουργία των Ωδείων και διορίζει τις, κατά περίπτωση, εξεταστικές επιτροπές.

Επιπλέον, οφείλουμε να επισημάνουμε, αφ' ενός μεν, ότι όλοι οι διδάσκοντες στα Μουσικά Σχολεία είναι απόφοιτοι Ωδείων οι οποίοι με απόφαση του αρμοδίου Υπουργείου χαρακτηρίζονται ως «Τ16», αφ' ετέρου δε, ότι όλοι οι διδάσκοντες Βυζαντινή Μουσικολογία στα Ελληνικά Πανεπιστήμια είναι απόφοιτοι Ωδείων και, μάλιστα, τα 3/5 αυτών απόφοιτοι Θεολογικών Σχολών.

Έχοντας, επομένως, υπ' όψιν μας τα ανωτέρω, συντασσόμεθα με την ανακοίνωση της ΕΝ.Ι.Α.ΜΕ.Ι και, ως Σύνδεσμος Ιεροσαλτών, προτείνουμε τα ακόλουθα για τους Πτυχιούχους και Διπλωματούχους Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, αλλά και γενικότερα για την διάρθρωση της εκπαιδευτικής δομής της Βυζαντινής Μουσικής, η οποία αποτελεί, αναμφίβολα, κομμάτι του εθνικού μας μουσικού πολιτισμού :

1. Την αναβάθμιση των Ωδείων σε ισότιμες μονάδες με τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) και τον διά νόμου καθορισμό ειδικού πλαισίου συνεργασίας των Ωδείων με τα οικεία τμήματα των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), καθώς και με τις Εκκλησιαστικές Ακαδημίες Ειδικευσης στην Εκκλησιαστική Μουσική. (ήτοι, την σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα).

2. Τη χορήγηση στους Πτυχιούχους και Διπλωματούχους Εκκλησιαστικής Μουσικής, και ταυτόχρονα κατόχους πανεπιστημιακού Πτυχίου ανθρωπιστικών σπουδών και μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος στο αντικείμενο της Βυζαντινής Μουσικής, του δικαιώματος να αιτούνται τον διορισμό τους ως Διευθυντών σε Ωδεία.

3. Τη αναγνώριση της προϋπηρεσίας όλων ανεξαιρέτως των καθηγητών Μουσικής στα Ωδεία για την ισότιμη μοριοδότησή τους, σε περίπτωση που επιθυμούν διορισμό στον Δημόσιο τομέα.

4. Τη αναγνώριση της προϋπηρεσίας των Καθηγητών Βυζαντινής Μουσικής, σε περίπτωση διορισμού τους σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) της Εκκλησίας της Ελλάδος, όπως και στον δημόσιο τομέα εν στενή ή ευρεία έννοια.

5. Τη θέσπιση πλαφόν διδάκτρων πανελλαδικά όπως συμβαίνει με τα Ιδιωτικά Σχολεία έτσι ώστε να σταματήσει ο αθέμιτος ανταγωνισμός που καλλιεργείται.

6. Τη κατάθεση, αρμοδίως, προσλήψεων θεωρημένων από την Επιθεώρηση Εργασίας, ταυτόχρονα με τα μαθητολόγια, όσον αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό των Ωδείων.

7. Τον αποκλεισμό διορισμού Δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων ΝΠΔΔ μονίμου απασχολήσεως σε θέσεις Διευθυντών Ωδείων.

8. Το διορισμό επιτροπών από τα συναρμόδια Υπουργεία, όχι μόνο στις κατατακτήριες και στις Πτυχιακές-Διπλωματικές Εξετάσεις αλλά και στις εξετάσεις των ειδικών και υποχρεωτικών μαθημάτων όλων των Σχολών των Ωδείων καθώς και στις προαγωγικές εξετάσεις.

9. Την αναγνώριση δικαιώματος ενστάσεως κατά του κύρους της διαδικασίας απολυτηρίων εξετάσεων με το ισχύον σύστημα, οιοδήποτε θεωρεί και δύναται να τεκμηριώσει ότι θίγεται η επιστημονικότητα και η εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Επιπλέον :

10. Θεωρούμε πως η διδακτέα ύλη στις Σχολές Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής των Ωδείων πρέπει να επικαιροποιηθεί, με βάση την παρούσα δομή της και φυσικά να τεθεί εκποδών κάθε καινοφανής μέθοδος, που δεν συνάδει με την παραδοσιακή

της εκφορά (όπως λ.χ. συστήματα διδασκαλίας, όπως του αιμνήστου Σίμωνος Καρά (†1999), το οποίο δυστυχώς επεκράτησε βαθμηδόν σαν σύστημα στα Μουσικά Σχολεία ή νεωτέρων μελοποιών του 19ου αιώνας). Επί τούτου τονίζουμε, ότι η αφομοίωση νέων βιβλιογραφικών δεδομένων και παιδαγωγικών πρακτικών θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα εργασίας καλλιτεχνικής επιτροπής μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

11. Θεωρούμε πως πρέπει να επανασυσταθεί η Καλλιτεχνική Επιτροπή των Μουσικών Σχολείων με την Συμμετοχή των Ιεροψαλτικών Φορέων(Σωματεία-Ομοσπονδία), τουλάχιστον όσον αφορά την επιλογή Καθηγητών Βυζαντινής Μουσικής.

12. Θεωρούμε πως πρέπει να δρομολογηθεί άμεσα η σύσταση ειδικής επιτροπής για την οργάνωση προγράμματος σπουδών των Ελληνικών Παραδοσιακών και Λαϊκών Οργάνων, η οποία και εκκρεμεί από το έτος 2002.

Περαιτέρω :

13. Τη νομοθέτηση άμεσου κτιριολογικού επανελέγχου επί αδειών προ του 2009 και ειδικά για τις Μουσικές Σχολές, με ταυτόχρονη παροχή κινήτρων για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών τους και ειδικών προνοιών για την ίδρυση συνεταιριστικών δομών κοινωνικής οικονομίας (Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Ενώσεις, ΚΟΙΝΣΕΠ).

14. Τη θέσπιση μέτρων που θα καθιστά απαγορευτική την παραπλανητική διαφήμιση φορέων και Ιδρυμάτων. Τέλος, θεωρούμε ότι, εφόσον προκύπτει πασίδηλα η σχετική οικονομική επάρκεια, θα πρέπει η Πολιτεία να διορίσει άμεσα, και επί τη βάση αντικειμενικών κριτηρίων, τουλάχιστον εκατόν (100) Ιεροψάλτες πανελλαδικά, με άμεση εξάρτηση από το Υπουργείο Παιδείας, μελετώντας την πρόταση του Συνδέσμου μας, έτσι ώστε οι Ιεροί Ναοί σαν ΝΠΔΔ να μην είναι τα μόνα νομικά πρόσωπα με Ιδιωτικής σχέσεως εργασίας προσωπικό.

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Σας διαβεβαιώνουμε ότι ο Σύνδεσμός μας είναι έτοιμος να συμμετάσχει σε κάθε δημοκρατική διαδικασία διαλόγου με τους αρμόδιους φορείς για το δομικό εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση της Μουσικής εκπαίδευσης στην χώρα μας σύμφωνα με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, αλλά και την ανθρώπινη υπόσταση και επαγγελματική αξιοπρέπεια των επιστημόνων – συναδέλφων μας.

Είμαστε στην διάθεσή σας, όπως και των συνεργατών σας, για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση ήθελε κριθεί απαραίτητη και

Διατελούμε με ιδιαίτερη εκτίμηση
ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Ηλίας Κ. Ρεδιάδης – Τούμπας
Μ.α Θεολογίας-Μουσικολόγος

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Σπυρίδων Ι. Καμπίσης

Συν κοινοποίηση :

- Υπουργείο Πολιτισμούς & Αθλητισμού. Εξοχωτάτη Υπουργό κ.
- Ι.Σ Εκκλησίας της Ελλάδος.

Συνέντευξη

του Προέδρου κ.Ηλ.Ρεδιάδη-Τούμπα στον Ελεύθερο Τύπο,
Αναδημοσιεύθηκαν στο Lifo & Pro.news.

Σχετικά με την εγκύκλιο της Ι.Σ.Ε.Ε για τους ηλεκτρονικούς ισοκράτες και την χρήση νέων τεχνολογιών στα Αναλόγια.

«Φρένο» στους ιεροψάλτες που τα τελευταία χρόνια «παντρεύουν» τη Βυζαντινή Μουσική με την τεχνολογία των smartphones και των tablets επιχειρεί να βάλει η Ελλαδική Εκκλησία. Ο ψηφιακός «ισοκράτης»,

που δεν είναι παρά μια εφαρμογή που κατεβάζει κανείς στο κινητό του τηλέφωνο με «ισοκρατήματα» (μουσική συνοδεία της κύριας μελωδίας στη βυζαντινή μουσική) έχει μπει δυναμικά σχεδόν σε κάθε ναό καλύπτοντας σε πολλές περιπτώσεις τα κενά που παρουσιάζονται στον αριθμό των βοηθών ιεροψαλτών.

Και μπορεί για την Ιερά Σύνοδο η χρήση των νέων τεχνολογιών στα αναλόγια να μη συνάδει με την παράδοση της Εκκλησίας, ωστόσο για τους ιεροψάλτες και δη τους νέους το πρόβλημα βρίσκεται αλλού: από τους περίπου 7.000 που υπάρχουν σήμερα στη χώρα οι περισσότεροι λαμβάνουν, όπως λένε, «μισθούς πείνας».

«Κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται, όλο εν και περισσότερον, η χρήση υπό τινών ιεροψαλτών ηλεκτρονικής συσκευής υπό την ονομασίαν “ψηφιακός ισοκράτης” ή “μηχανικός ισοκράτης”, η οποία παράγει ήχον προσομοιάζοντα εις την ανθρωπίνην φωνήν, και τούτο προκειμένου να αναπληρώσουν το κενόν της παρουσίας βοηθού, ο οποίος θα εκτελέσει το ίσον», αναφέρεται στην πρόσφατη εγκύκλιο της Ιεράς Συνόδου για τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων κατά τη Θεία Λειτουργία.

Η Ιερά Σύνοδος, χωρίς να θέλει να πάει κόντρα στην ψηφιακή εποχή, συστήνει να υπάρχει «κατ’ οικονομίαν η λελογισμένη και μετά φειδούς» χρήση των ηλεκτρονικών μέσων στους ναούς χωρίς να υποκαθίστανται τα λειτουργικά βιβλία.

«Εις τοιαύτας δε περιπτώσεις όπως αι εν λόγω συσκευαί τοποθετούνται επί τω αναλόγιον αποκλειστικώς ώστε να μην κρατούνται ή και περιφέρονται ανά χείρας υπό των ψαλλόντων ή αναγιγνωσκόντων με αποτέλεσμα τον σκανδαλισμόν έστω και ενός εκ των πιστών».

Σύμφωνα με τον πρόεδρο του Συνδέσμου Ιεροψαλτών

Περιφέρειας Αττικής Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός κ. Ηλία Τούμπα, «όπως όλοι οι χώροι, έτσι και η Εκκλησία έχει κάποιους κανόνες που δεν είναι συμβατοί με την ασύδοτη χρήση ηλεκτρονικών μέσων».

«Αυτό», συνεχίζει, «που γίνεται στα αναλόγια με τους ιεροψάλτες, ειδικά από τους νέους οι οποίοι είναι πολύ εξοικειωμένοι με τις τεχνολογίες, δημιουργεί μια τρομερή ψευδαίσθηση ότι δηλαδή είναι ένας άνθρωπος και δημιουργεί μια τέτοια εικόνα που νομίζει κάποιος ότι ακούγονται πέντε, δέκα, δεκαπέντε. Αυτό είναι απαράδεκτο. Δεν είναι στην παράδοση της Εκκλησίας».

Ο κ. Τούμπας σημειώνει ότι στην Εκκλησία «έχουμε κάποια βιβλία τα οποία τα χαρακτηρίζουμε λειτουργικά. Μιλώντας με συναδέλφους έλεγα: για σκεφτείτε το Ευαγγέλιο να λέγεται και ο διάκος να σηκώνει το τάμπλετ αντί το Ευαγγέλιο και να λέει Σοφία Ορθοί. Σκέφτεστε πόσο κωμικό θα είναι μέσα στον ναό να συμβεί κάτι τέτοιο; Οι προϊστάμενοι και οι υπεύθυνοι των ναών πρέπει να μεριμνήσουν η εγκύκλιος της Συνόδου να έχει αποτέλεσμα».

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνει «εμείς οι ψάλτες πρέπει να προσελκύσουμε ανθρώπους στα αναλόγια, να καταλάβουμε ότι η δουλειά μας δεν είναι μόνο καλλιτεχνική αλλά και ουσιαστική μέσα στον χώρο της Εκκλησίας. Να μην υποκαθιστούμε τους ανθρώπους με τα ηλεκτρονικά μέσα, διότι δεν μπορεί η Εκκλησία που είναι σύναξη ανθρώπων να φτάσει σε τέτοιο σημείο εκβιομηχάνισης που να μην έχει ανάγκη πια τους ανθρώπους».

Χαμηλοί μισθοί

Φοιτητής στο ΤΕΙ Καλαμάτας ο Δημήτρης Παπαγιαννόπουλος βρίσκεται στα ιερά αναλόγια από μικρό παιδί. Διαθέτει τη φωνή, την όρεξη, όμως ο χώρος της ιεροψαλτικής λείπει πως είναι ιδιαίτερα απαιτητικός. Και όχι μόνο απαιτητικός αλλά και οι απολαβές στις περισσότερες περιπτώσεις θεωρούνται απλό χαρτζιλίκι.

«Η ιεροψαλτική είναι για μένα όνειρο ζωής. Ωστόσο, η κατάσταση είναι λίγο αποκαρδιωτική διότι η Ελλαδική Εκκλησία με τους ψάλτες δεν έχει και ιδιαίτερη σχέση. Συγχρόνως με τις σπουδές μου εξυπηρετούσα μια εκκλησία στην Καλαμάτα. Επαιρνα 200 ευρώ. Οι απαιτήσεις ήταν πάρα

πολλές. Πολλές φορές ήμουνα μόνος μου. Θέσεις για τους νέους υπάρχουν, όμως οι αποδοχές είναι ελάχιστες. Πολλές φορές στην επαρχία ο ιερέας αναγκάζεται να βγάλει τη Θεία Λειτουργία μόνος του».

Ο ίδιος στο παρελθόν έχει κάνει χρήση του «ψηφιακού ισοκράτη» μια που, λέει, «κάποτε ήμουν σε εκκλησία σε νησί και επειδή δεν υπήρχε άλλος ψάλτης, ήμουνα υποχρεωμένος να ψάλλω όλη τη λειτουργία 7 με 11 μόνος μου. Αυτός ο ψηφιακός ισοκράτης για μένα τότε ήταν μια τεράστια βοήθεια διότι σε στιγμές που αισθανόμουν κούραση μπορούσα να πάρω ανάσα».

Σύμφωνα με τον πρόεδρο του Συνδέσμου Ιεροσαλιτών Αττικής, αν και σήμερα βγαίνουν ιεροψάλτες και δη νέοι, ωστόσο η έλλειψη ασφαλιστικής κάλυψης και οι χαμηλοί

μισθοί είναι δύο παράγοντες που λειτουργούν αποτρεπτικά στο να ασχοληθούν τελικά με την ιεροσαλική.

«Όταν οι αμοιβές είναι χαμηλές, οι άνθρωποι είναι ανασφάλιστοι και κανείς δεν ασχολείται με αυτό, είναι λογικό τα νέα παιδιά να μην προσέρχονται, γιατί είναι πάρα πολύ κοπιαστική η ενασχόληση, είναι πολύωρη, τις ημέρες των αδειών που όλος ο κόσμος ξεκουράζεται ο ιεροψάλτης πρέπει να βρίσκεται στην εκκλησία να ψάλλει. Η έλλειψη ασφαλιστικής κάλυψης είναι σημαντικός αποτρεπτικός παράγοντας, όπως και η εξέλιξη. Επίσης και το ότι ενώ όλοι οι Έλληνες συνταξιοδοτούνται στα 67 βλέπουμε αυτή τη στιγμή στα αναλόγια να υπάρχουν άνθρωποι 75 και 80 ετών οι οποίοι όπως όλοι οι πολίτες πρέπει να πάρουν και αυτοί τη σύνταξή τους ώστε να έρθει η σειρά των νέων...».

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΩΔΕΙΟΥ ΦΟΡΜΙΓΕ"

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΩΔΕΙΟΥ ΦΟΡΜΙΓΕ"

ΓΑΜΟΙ

Την Παρασκευή 12 Ιουλίου 2019 και ώρα 7.00' μ.μ., τελέστηκαν, στον Ιερό Ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χαλανδρίου Αττικής, οι γάμοι του κ. **Οδυσσέως Νικολαΐδη**, αρχιτέκτονας, υιού του αγαπητού συναδέλφου και μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου κ. Γεωργίου Νικολαΐδη, και της δίδος **Αικατερίνης Μπούνια**, αρχιτέκτονας. Κουμπάρα ήταν η κ. Αγγελική Μπούρα.

Το Ιερό Μυστήριο ευλόγησε ο Ιερατικός Προϊστάμενος του άνω Ιερού Ναού, Πανοσιολ. Αρχιμ. π. Αλέξιος Πετρίδης.

Τους Ύμνους της Ιεράς Ακολουθίας έψαλε Βυζαντινός Χορός, υπό την διεύθυνση του Προέδρου του Συνδέσμου μας κ. Ηλία Ρεδιάδη – Τούμπα.

Παρέστησαν, μεταξύ άλλων, οι συνάδελφοι κ.κ. Διονύσιος Ηλιόπουλος, Σπυρίδων Καμπίτσης, Ηλίας Σερασκέρης, Γεώργιος Εγγλέζος και Ιωάννης Μπαμπαλούκας.

Επακολούθησε η γαμήλια δεξίωση στο «Κτήμα Ερωφίλη», στην Βαρυμπόμπη Αττικής.

Ευχόμαστε ολόψυχα στους νεονύμφους να ζήσουν με αγάπη, υγεία και κάθε ευτυχία.

ΠΕΝΘΗ

Επιμέλεια **Σπυρίδωνος Ι. Καμίτση**,
Γενικού Γραμματέως του Συνδέσμου μας – Ιεροψάλτου – Δικηγόρου

ΗΛΙΑΣ ΓΙΟΥΡΟΥΚΟΣ

(1953 – 2019)

***

Το Σάββατο 1η Ιουνίου 2019, εξεδήμησεν εις Κύριον ο σεβαστός και αγαπητός συνάδελφος, Πρωτοψάλτης, επίτιμος Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Συλλόγων Ιεροψαλτών Ελλάδος (ΟΜ.Σ.Ι.Ε.) και τακτικό μέλος του Συνδέσμου μας, Ηλίας Γιουρούκος, σε ηλικία 66 ετών.

Ο Σύνδεσμός μας εκφράζει τα θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια προς την σύζυγο του εκλιπόντος, κ. Ευαγγελία, τους υιούς του, κ.κ. Θεοφάνη, Νικόλαο και Αναστάσιο, και τους λοιπούς οικογενείς του, με την ευχή, όπως «ζωής ο κυριεύων και του θανάτου» (Τροπάριον Μακαρισμών Νεκρωσίμου Ακολουθίας) και «αναστάς εκ των νεκρών» Κύριος, «τάξη την ψυχήν αυτού ένθα οι Δίκαιοι αναπαύονται» (Εκ της Νεκρωσίμου Ακολουθίας).

***

Ο αείμνηστος Ηλίας, γεννηθείς στο Δερβένι Κορινθίας το έτος 1953, οδήγησε παιδιόθεν τα βήματά του στην Εκκλησία του Χριστού μας και στο Ιερό Αναλόγιο. Στην γενέτειρά του, διήκουσε τα πρώτα μαθήματα της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής. «Το δοθέν αυτό τάλαντον φιλοπόνως ειργάσατο» (πρβλ. Κοντάκιον του Όρθρου της Μεγάλης Τρίτης) στην πατρώα Βυζαντινή Μουσική μας, και κατέστη, εν συνεχεία, Πτυχιούχος αυτής, από την Σχολή Β.Ε.Μ. της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης (με διδάσκαλο τον αιίδιμο Άρχοντα Πρωτοψάλτη Χρύσανθο Θεοδοσόπουλο) και Διπλωματούχος Μουσικοδιδάσκαλος αυτής, από το «Απολλώνιο Ωδείο» (με διδάσκαλο τον αείμνηστο

Εμμανουήλ Χατζημάρκο).

Διηκόνησε το Ιερό Αναλόγιο, ψάλλοντας σε πολλούς Ιερούς Ναούς της Αττικής ως Πρωτοψάλτης από το έτος 1979 (ενδεικτικώς, αναφέρουμε τους Ιερούς Ναούς Κοιμήσεως Θεοτόκου Νέας Φιλαδελφείας, Μεταμορφώσεως Σωτήρος του ομωνύμου Δήμου της Αττικής, Αγίου Δημητρίου Πειραιώς και Ευαγγελιστρίας Νικαίας, όπως και τον τελευταίο σταθμό της ιεροψαλτικής διακονίας του, μέχρι της κοιμήσεώς του, Ιερό Ναό των Αγίων Αθανασίου, Νικολάου και Φωτίου Άνω Κυψέλης, του εν Αθήναις Μετοχίου του παλαιφάτου Πατριαρχείου Αλεξανδρείας), επιδεικνύοντας πάντοτε αυστηρή προσήλωση στα παραδεδομένα της Ψαλτικής Τέχνης μας και μεταλαμπαδεύοντας απλόχερα, προς νέους σπουδαστές της Μουσικής μας, τις γνώσεις του. Αξιοχρέως δε, συγκαταριθμείται στις κορυφαίες ιεροψαλτικές φυσιογνωμίες της σύγχρονης εποχής.

Επέδειξε δε, ο αείμνηστος Ηλίας, εξόχως σημαντική, και κατά πάντα άξια λόγου, προσφορά στην ιεροψαλτική τάξη μας.

Ήδη από ηλικίας 27 ετών, έθεσε εαυτόν στην διάθεση του, νεότευκτου τότε, ανωτάτου συλλογικού οργάνου μας, της ΟΜ.Σ.Ι.Ε., προσφέροντας πολύτιμη βοήθεια στους διατελέσαντες Προέδρους της, αειμνήστους Εμμανουήλ Χατζημάρκο (ως εκλεγμένο μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής) και Χρύσανθο Θεοδοσόπουλο (ως Ταμίας) και τον σεβαστό Άρχοντα Πρωτοψάλτη κ. Χαρίλαο

Ταλιαδώρο (αναλαμβάνοντας και υλοποιώντας την απογραφή του τότε ιεροψαλτικού δυναμικού) (Πηγή : https://www.ieropsaltis.com/psalt_Giouroukos.htm).

Χρημάτισε δε και Πρόεδρος της ΟΜ.Σ.Ι.Ε. επί επτά συναπτά έτη (1992 – 1999) και από την θέση αυτή εργάσθηκε άοκνα για την διαφύλαξη και προαγωγή της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής μας και την αναβάθμιση του ιεροψαλτικού λειτουργήματος.

Το πλούσιο βιογραφικό του εκλιπόντος είναι ήδη γνωστό σε όλους μας (και προβεβλημένο ευρέως στο Διαδίκτυο) και δεν θα ήταν δυνατόν, στις λίγες αυτές γραμμές, να αναφερθούμε αναλυτικά στην πολύπλευρη προσφορά του στον χώρο μας, όπως λ.χ. μέσω των εκπομπών Βυζαντινής και παραδοσιακής μουσικής, που παρήγε και παρουσίασε στην κρατική ραδιοτηλεόραση και τον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος, την αρθρογραφία του στον Τύπο, τις συνεντεύξεις του «σε εγνωσμένης αξίας δημοσιογράφους & σε μεγάλα τηλεοπτικά κανάλια» και, ασφαλώς, της προώθησης των ιεροψαλτικών ζητημάτων, επί ημερών του ως Προέδρου της ΟΜ.Σ.Ι.Ε., στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος και τα συναρμόδια Υπουργεία (Πηγή : ό.π.) κ.λπ.

Σημειώνουμε μόνο ότι, για τη συνολική προσφορά του στην Βυζαντινή Μουσική και την τάξη μας ανακηρύχθηκε Επίτιμος Πρόεδρος της ΟΜ.Σ.Ι.Ε., την 6η Μαΐου 2017. Μία εκ των πολλών διακρίσεων, των οποίων έτυχε εν ζωή.

***

Η Εξόδιος Ακολουθία του αιμνήστου Ηλία τελέσθηκε στον Ιερό Ναό Αγίων Αθανασίου, Νικολάου και Φωτίου του εν Αθήναις Μετοχίου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, στην Άνω Κυψέλη, την Τρίτη 4 Ιουνίου 2019 και ώρα 2.00' μ.μ., προεξάρχοντος του

Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γουϊνέας κ. Γεωργίου. Τους Ύμνους της Ιεράς Ακολουθίας απέδωσε πολυμελής Βυζαντινός Χορός, υπό την διεύθυνση του Άρχοντος Μουσικοδιδασκάλου της Μ.Χ.Ε. και Πρωτοψάλτου κ. Θεοδώρου Βασιλικού.

Το Δ.Σ. της ΟΜ.Σ.Ι.Ε. εκπροσώπησαν οι Γενικοί Γραμματείς κ.κ. Φώτιος Γιαννακάκης και Άκης (Κυριάκος) Λιλιόπουλος, ο Ταμίας κ. Γρηγόριος Καφίρης και ο Κοσμήτωρ κ. Χαράλαμπος Συμεωνίδης, ενώ το Δ.Σ. του Συνδέσμου μας εκπροσώπησαν ο Πρόεδρος κ. Ηλίας Ρεδιάδης – Τούμπας, ο Γενικός Γραμματέας κ. Σπυρίδων Καμπίτσης και το Μέλος κ. Ηλίας Σερασκέρης. Παρέστησαν δε, μεταξύ άλλων, οι συνάδελφοι κ.κ. Παύλος Φορτωμάς, Ζαχαρίας Κοντοφρύδης, Γρηγόριος Κακούρης, Βασίλειος Κύρκου, Σταύρος Πήλιουρας, Βασίλειος Αβραμίδης, Πέτρος Πάτρας, Βασίλειος Γεωργούδης, Αθανάσιος Ντζάννης, Ανδρέας Χρόνης, Ιωάννης Νέγρης, Αναστάσιος Ναούμ, Αντώνιος Κακούρης, Νικόλαος Καραχάλης, Παναγιώτης Κούβελος και Λεωνίδα Νιάρχος.

Επικηδείους λόγους εκφώνησαν ο Σεβ. Μητροπολίτης Γουϊνέας κ. Γεώργιος, ο εκ των Γενικών Γραμματέων της ΟΜ.Σ.Ι.Ε. κ. Άκης (Κυριάκος) Λιλιόπουλος, ο οποίος ανέγνωσε και Ψήφισμα του Δ.Σ. της Ομοσπονδίας, και ο Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου μας κ. Σπυρίδων Καμπίτσης, ο οποίος κατέθεσε στέφανο του Συνδέσμου στην σορό του εκλιπόντος.

Ακολούθησε ο ενταφιασμός του αιμνήστου Ηλία στην ιδιαίτερη πατρίδα του, το Δερβένι Κορινθίας.

***

Ο Σύνδεσμός μας θα ενθυμείται πάντοτε με αγάπη και σεβασμό τον αοίδιμο συνάδελφό μας, Ηλία Γιουρούκο. Είη αιωνία αυτού η μνήμη.

Βασίλης Δευτεραίος

- Κάρτες
- Φάκελα
- Επιστολόχαρτα
- Μπλόκ σημειώσεων
- Μπλοκ αυτογραφικά
- Κατάλογοι - Menu
- Banner - Αφίσες
- Επαγγελματικά έντυπα

210 32 49 902
deftereos.v@gmail.com

Δημήτρης Θεοδωρόπουλος

ΨΗΦΙΑΚΕΣ
ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ	BIBLIA
ΕΝΤΥΠΑ	ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ
ΕΝΤΥΠΑ	ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΟ
ΕΝΤΥΠΑ	ΧΑΡΑΓΜΕΝΟ
ΕΝΤΥΠΑ	ΣΧΕΔΙΑ
ΕΝΤΥΠΑ	ΕΘΗΚΕΣ CD
ΕΝΤΥΠΑ	BANNER

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Μάρνη 25, Αθήνα - 210 52 34 559
theogi@otenet.gr

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
«ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ»
100 ΧΡΟΝΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

